
Innst. O. nr. 17

(2004-2005)

**Innstilling til Odelstinget
fra finanskomiteen**

Ot.prp. nr. 89 (2003-2004)

**Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i lov
17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven)
og enkelte andre lover (gjennomføring av EØS-regler om
anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder m.m.)**

Innhold

	Side		Side
1. Proposisjonens hovedinnhold	5	5. Regnskapsføring av aksjebasert betaling - kostnadsføring av opsjoner m.v.	17
1.1 Sammendrag	5	5.1 Sammendrag	17
1.2 Komiteens merknader	6	5.2 Komiteens merknader	18
2. Gjennomføring av EØS-regler etter forordning (EF) nr. 1606/2002 - IFRS-forordningen	7	6. Terskelverdier for små foretak	18
2.1 Gjennomføring av IFRS-forordningens pliktige del - anvendelse i konsernregnskapet til børsnoterte foretak	7	6.1 Sammendrag	18
2.1.1 Sammendrag	7	6.2 Komiteens merknader	19
2.1.2 Komiteens merknader	9	7. Årsberetningen	20
2.2 Gjennomføring av IFRS-forordningens valgfrie del - anvendelse i konsernregnskapet til unoterte foretak	9	7.1 Sammendrag	20
2.2.1 Sammendrag	9	7.2 Komiteens merknader	23
2.2.2 Komiteens merknader	10	8. Andre lovendringer	23
2.3 Gjennomføring av IFRS-forordningens valgfrie del - anvendelse i selskapsregnskapet	10	8.1 Sparebanker - endring av sammensetningen av forstanderskapet	23
2.3.1 Sammendrag	10	8.1.1 Sammendrag	23
2.3.2 Komiteens merknader	12	8.1.2 Komiteens merknader	24
2.4 Gjennomføring av IFRS-forordningens valgfrie del - utsatt anvendelse til 2007 for visse børsnoterte foretak	12	8.2 Verdipapirfond - grenser for plassering i særskilt sikre obligasjoner utstedt av samme foretak	24
2.4.1 Sammendrag	12	8.2.1 Sammendrag	24
2.4.2 Komiteens merknader	13	8.2.2 Komiteens merknader	25
3. Organisering av en kontrollordning for børsnoterte foretaks finansielle rapportering	13	9. Forslagets økonomiske og administrative konsekvenser	25
3.1 Sammendrag	13	9.1 Sammendrag	25
3.2 Komiteens merknader	16	9.2 Komiteens merknader	27
4. Krav om å gi et rettviseende bilde	16	10. Merknader til de enkelte bestemmelser i forslaget	27
4.1 Sammendrag	16	10.1 Sammendrag	27
4.2 Komiteens merknader	17	10.2 Komiteens merknader	27
		11. Forslag fra mindretall	27
		12. Komiteens tilråding	27

Innst. O. nr. 17

(2004-2005)

Innstilling til Odelstinget fra finanskomiteen

Ot.prp. nr. 89 (2003-2004)

Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) og enkelte andre lover (gjennomføring av EØS-regler om anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder m.m.)

Til Odelstinget

1. PROPOSISJONENS HOVEDINNHOLD

1.1 Sammendrag

Departementet fremmer i proposisjonen forslag til endringer i regnskapsloven og i enkelte andre lover som skal sikre internasjonalt sammenlignbar regnskapsinformasjon av høy kvalitet, med særlig vekt på de børsnoterte foretakenes finansielle rapportering. Forslagene gjennomfører EØS-regler og europeiske anbefalinger på regnskapsområdet.

Departementet foreslår lovregler til gjennomføring av EØS-reglene som svarer til forordning (EF) nr. 1602/2002 om anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder (IFRS-forordningen). Forordningen pålegger børsnoterte foretak å utarbeide konsernregnskap i samsvar med de internasjonale regnskapsstandardene International Financial Reporting Standards - IFRS (tidligere International Accounting Standards - IAS) fra 2005. Departementet foreslår videre å benytte adgangen etter forordningen til å tillate anvendelse i konsernregnskapet til andre foretak og i selskapsregnskapet.

Det Europeiske Råd i Lisboa 2000 understreket, på bakgrunn av EU-kommisjonens Handlingsplan for finansielle tjenester viktigheten av et felles finansmarked for å bidra til å nå EUs sentrale målsettinger om vekst og høy sysselsetting. Det var et prioritert punkt å bedre sammenlignbarheten mellom foretakenes regnskaper. Kommisjonens handlings-

plan understreker at sammenlignbar, gjennomsliktig og pålitelig finansiell informasjon er fundamental for et effektivt og integrert kapitalmarked. EU utviklet på denne bakgrunn en regnskapsstrategi om å innføre de internasjonale regnskapsstandardene IFRS som et felles sett regnskapsregler for børsnoterte foretak. Strategien omfatter også behov for streng håndheving av at regnskapsreglene blir fulgt.

Departementet mener at det viktig at denne strategien følges aktivt opp også i Norge. Etter departementets vurdering ligger det mulighet for store gevinster for norsk næringsliv og norske kapitalmarkeder i at det på denne måten etableres et felles grunnlag for finansiell rapportering i EØS-området. Gjennom det pågående programmet for å bringe sammen IFRS og de amerikanske regnskapsreglene US GAAP, er det videre et mer reelt mål enn på lenge å etter hvert etablere et felles regnskapspråk som grunnlag for den finansielle rapporteringen til noterte foretak i hele verden.

Det bør stilles strenge krav til den finansielle rapporteringen til foretak som henvender seg til allmennheten gjennom kapitalmarkedene. Det er viktig at den finansielle rapporteringen er basert på internasjonalt anerkjente standarder. Til nå er dette søkt oppnådd ved at norske regnskapsregler og regnskapsstandarder i stor grad har vært tilpasset internasjonale standarder. Departementet anser at en vil oppnå fordelene ved denne tilpasningen i betydelig større grad når børsnoterte foretak i hele EØS-området nå skal utarbeide konsernregnskap i samsvar med IFRS.

Det er samtidig vesentlig å etablere tillit til at regnskapsreglene blir fulgt. Den senere tids finansskandaler understreker betydningen av dette. Departementet foreslår derfor at det etableres en særskilt håndhevingsordning for børsnoterte foretaks finansielle rapportering i samsvar med forutsetningen om

dette i EUs regnskapsstrategi. Forslaget følger de europeiske anbefalingene for slik håndheving fastsatt av Den europeiske komiteen for verdipapirtilsynsmyndigheter (Committee of European Securities Regulators - CESR). Departementet foreslår at Kredittilsynet blir ansvarlig og utførende for håndhevingsordningen. Det foreslås lovhjæmmel for å etablere en særskilt klagenemnd for behandling av klager på enkeltvedtak i håndhevingsordningen. Etter forslaget skal nemnden også kunne tillegges myndighet til å avgjøre klager på det tilgrensende området tilsyn med revisorer.

Departementet foreslår å lovfeste et overordnet krav om at årsregnskapet skal gi et rettviseende bilde av den regnskapspliktiges eller konsernets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat. Hvis anvendelse av en bestemmelse i regnskapsloven i særlige unntakstilfeller skulle være uforenlig med kravet til å gi et rettviseende bilde, foreslås det at regnskapslovens regel skal fravikes for å kunne gi et slikt rettviseende bilde. Departementet mener at lovfesting av disse overordnede kravene vil tydeliggjøre foretakenes ansvar for å gi korrekt og dekkende informasjon i årsregnskapet. En egen lovbestemmelse vil framheve EØS-reglene om dette på en klarere måte enn den gjeldende gjennomføringen som del av kravet til god regnskapsskikk.

Departementet foreslår å skjerpe inn at opsjonsavtaler og annen aksjebasert betaling skal regnskapsføres til virkelig verdi i samsvar med transaksjonsprinsippet. Praksis har vært varierende og det har ikke vært vanlig å kostnadsføre verdien av aksjebasert avlønning av ansatte og styremedlemmer mv. Etter departementets vurdering er det nødvendig å stramme inn denne praksisen for å sikre tilstrekkelig og relevant regnskapsinformasjon fra foretak som tilbyr opsjonsprogrammer og annen aksjebasert betaling. Dette er i samsvar med den internasjonale regnskapsstandard IFRS 2 som ble fastsatt i februar 2004. Departementet anser at forenklingshensyn tilsier at små foretak unntas fra kravet. Departementet mener videre det er nødvendig å presisere visse minstekrav til opplysninger om aksjebasert betaling i noter til årsregnskapet.

Departementet foreslår å heve terskelverdiene som definerer små foretak i regnskapsloven til det EØS-reglene om dette tillater. Etter forslaget heves grensen for balansesum fra 20 til 30 mill. kroner og for salgsinntekt fra 40 til 60 mill. kroner. Grensen for antall ansatte skal fortsatt være 50. Departementet legger vekt på forenklinger for de foretak som vil bli omfattet av økningen. Forslaget innebærer at flere foretak kan benytte forenklingmulighetene for små foretak i regnskapsloven, bl.a. adgangen til å unnlate å utarbeide konsernregnskap.

Departementet foreslår å styrke kravene til finansiell informasjon i årsberetningen. For små foretak foreslås et overordnet krav om å gi en rettviseende oversikt over utviklingen og resultatet av virksomheten og av dens stilling. For øvrige foretak foreslås i tillegg krav om å beskrive sentrale risikoer og usikkerhetsfaktorer og analysere utviklingen av virksomheten og resultatet inkludert opplysninger om miljø og personalsaker. Forslagene gjennomfører nye EØS-regler om endringer i regnskapsdirektivene. Det foreslås i tillegg at andre enn små foretak skal redegjøre for om tidligere angitte forventninger er i samsvar med resultatet.

Departementet foreslår i hovedsak å videreføre gjeldende krav til ikke-finansiell informasjon i årsberetningen om arbeidsmiljøet, det ytre miljø og likestilling mellom kjønnene. Av hensyn til personvernet for de ansatte foreslår departementet at foretak med færre enn 5 ansatte unntas fra kravet om å opplyse særskilt om sykefravær.

Forslagene i proposisjonen er utredet av Regnskapslovutvalget i NOU 2003:23 Evaluering av regnskapsloven. Utredningen omfatter i tillegg en rekke forslag om endringer i regnskapsloven dels på bakgrunn av en kartlegging av erfaringer med gjeldende regnskapslov og dels for å sikre at regnskapsloven ikke skal være til hinder for å føre regnskaper i samsvar med prinsippene i IFRS. Departementet legger opp til å behandle disse forslagene i en lovproposisjon som etter planen skal fremmes i løpet av året.

Departementet fremmer også forslag om endringer i sparebankloven som skal gi økt fleksibilitet ved sammensetningen av forstanderskapet og i verdipapirfondloven som øker plasseringsgrensene for verdipapirfonds investeringer i særskilt sikre obligasjoner utstedt av samme foretak.

Forslagene er nærmere omtalt nedenfor i denne innstillingen og i Ot.prp. nr. 89 (2003-2004) om lov om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) og enkelte andre lover (gjennomføring av EØS regler om anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder m.m.). Generelt er det kun Regjeringens konkrete forslag som krever lovhjæmmel, og Regjeringens vurderinger vedrørende lovforslagene, som er gjengitt nedenfor i sammenhengene under det enkelte punkt. Gjeldende norsk rett, utenlandsk rett, utvalgsrapporter, høringsuttalelser mv. knyttet til det enkelte forslag, er redegjort nærmere for i den nevnte odelstingsproposisjon.

1.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ranveig Frøiland, Svein Roald Hansen, Tore Nordtun, Torstein Rudihagen og Hill-Marta Solberg, fra Høyre, Svein Flåtten, Torbjørn Han-

sen, Heidi Larssen og Jan Tore Sanner, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, lederen Siv Jensen og Per Erik Monsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, Audun Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn og Bjørg Tørresdal, fra Senterpartiet, Karin Galaaen, fra Venstre, May Britt Vihovde, og fra Kystpartiet, Steinar Bastesen, viser til at proposisjonen skal sikre internasjonalt sammenlignbar regnskapsinformasjon av høy kvalitet for norske børsnoterte foretak, samt for andre foretak som det foreslås skal ha adgang til å kunne benytte IFRS-regelverket. Komiteen deler vurderingen av at sammenlignbar, gjennomiktig og pålitelig finansiell informasjon er fundamentalt for et effektivt og integrert kapitalmarked. Dette er spesielt viktig for norske foretak som har internasjonalt eierskap og som benytter internasjonale kapitalmarkeder også for fremmedkapital. Komiteen viser til retdebrev fra finansministeren 8. november 2004, som er vedlagt innstillingen.

Komiteen viser for øvrig til merknader under de enkelte punkter nedenfor.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener derfor at det er positivt at Norge ligger i forkant av utviklingen og sikrer at norske foretak tidlig får ta del i de positive effektene en internasjonal harmonisering av regelverket vil ha for kapitalmarkedets virkemåte, og støtter at departementet legger opp til en mulighet for bredere anvendelse av IFRS i Norge enn minimumskravet. Det er også viktig at det norske markedet har god tillit internasjonalt og at det gjennomføres god kontroll med at regnskapsreglene blir gjennomført som vedtatt.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at Regjeringen har fremmet en rekke forslag til endring av regnskapslovverket på et tidligere tidspunkt enn det EØS-krav tilsier. Konsekvensen av dette er at gjennomgangen av regnskapsloven fordeles på to proposisjoner. Disse medlemmer mener det er viktig å se de ulike forslagene som kom fram i NOU 2003:23 under ett. Disse medlemmer påpeker at de foreslåtte endringer åpner for bruk av IFRS-systemet også i selskapsregnskap, mens det bare er i forhold til konsernregnskap for børsnoterte selskap at EU krever at rapporteringsplikt er vedtatt innen 1. januar 2005. Dessuten er EUs regnskapsstandard for finansielle instrument fortsatt ikke godkjent. Disse medlemmer mener derfor at de forslag som ikke berøres av krav om vedtak for

1. januar 2005 bør utsettes, og behandles i sammenheng med forslagene som fremmes i den kommende proposisjonen om endringer i regnskapslovgivningen.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Behandlingen av de forslag i Ot.prp. nr. 89 (2003-2004) som ikke berøres av krav om implementering innen 1. januar 2005, utsettes. Forslagene behandles i sammenheng med framleggelsen av den kommende proposisjonen med ytterligere forslag til endringer i regnskapsloven. "

2. GJENNOMFØRING AV EØS-REGLER ETTER FORORDNING (EF) NR. 1606/2002 - IFRS-FORORDNINGEN

2.1 Gjennomføring av IFRS-forordningens pliktige del - anvendelse i konsernregnskapet til børsnoterte foretak

2.1.1 Sammendrag

Forordninger må gjennomføres i norsk rett som sådan, jf. EØS-avtalen artikkel 7 bokstav a. Et første spørsmål er om forordningen bør gjennomføres ved inkorporasjon (dvs. med en henvisning til forordningen) eller ved transformasjon (dvs. at forordningen inntas i sin helhet som lov eller forskrift). I tråd med praksis ved gjennomføring av forordninger og i samsvar med Regnskapslovutvalgets forslag, foreslår departementet at EØS-reglene etter forordning (EF) nr. 1606/2002 om anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder (IFRS-forordningen) gjennomføres ved inkorporasjon. Det vises bl.a. til at denne gjennomføringsformen vil sikre mest mulig korrekt gjennomføring av denne forordningen i EØS-tilpasset form. Det vises til lovforslaget del I (regnskapsloven) ny § 3-9 første ledd.

Departementet foreslår videre, på samme måte som utvalget, en bestemmelse i regnskapsloven om at departementet fastsetter forskrifter om gjennomføring av EØS-regler som svarer til kommisjonsforordninger fastsatt i medhold av IFRS-forordningen artikkel 3. Bestemmelsen skal gi hjemmel for å fastsette EØS-reglene etter kommisjonsforordning (EF) nr. 1725/2003 om vedtakelse av visse internasjonale regnskapsstandarder i medhold av IFRS-forordningen og senere nye og endrede EØS-regler om det samme. Slike regler vil være meget omfangsrike og av forholdsvis teknisk karakter. Det vil videre være viktig å foreta raske tilpasninger til den internasjonale regelverksutvikling, som alt nå viser seg å bli endret hyppig. Det anses derfor lite hensiktsmessig å legge opp til lovendring hver gang det innføres en ny

regnskapsstandard. Det vises til lovforslaget del I (regnskapsloven) ny § 3-9 annet ledd.

Departementet deler utvalgets vurdering av at det bør presiseres i regnskapsloven hvilke bestemmelser i loven som ikke gjelder for regnskaper utarbeidet etter internasjonale regnskapsstandarder i medhold av forordningen. Det vil gi god veiledning og forutberegnelighet for de aktuelle regnskapspliktige. EU-kommisjonen publiserte i november 2003 et eget dokument med kommentarer til enkelte artikler i IFRS-forordningen, der det legges til grunn at nasjonal regnskapslovgivning ikke kan gjøres gjeldende innen forordningens virkeområde. Virkeområdet omfatter regler om årsregnskapet, bl.a. grunnleggende regnskapsprinsipper. Et viktig formål med forordningen er å etablere regnskapsregler som skal anvendes på samme måte i hele EØS-området. Det innebærer bl.a. at regnskapsskikk i et enkelt land i prinsippet ikke skal tillegges større vekt for foretak i det aktuelle landet enn for foretak i andre land.

I det nevnte dokumentet avgrenser EU-kommisjonen forordningens virkeområde mot visse opplysningskrav som skal bidra til god foretaksstyring snarere enn til å belyse selskapets finansielle stilling og resultat. I dokumentet nevnes spesielt "certain corporate governance related disclosures such as management remuneration by individual", og det kan derfor fortsatt fastsettes nasjonale krav om å opplyse om godtgjørelse til de enkelte ledende ansatte mv. Dokumentet angir videre hvilke bestemmelser i regnskapsdirektivene som fortsatt skal gjelde også for regnskap utarbeidet etter forordningen. Dette omfatter noteopplysninger om ytelser til ledende personer, konsernselskaper, aksjonærer og antall ansatte.

Ut fra dette og i samsvar med utvalgets forslag, foreslår departementet en bestemmelse som presiserer at følgende bestemmelser i regnskapsloven ikke skal gjelde for regnskaper utarbeidet etter IFRS-forordningen:

- § 1-4 om tilknyttet selskap,
- § 1-9 om fusjon,
- § 3-2 om årsregnskapets innhold, bestemmelsens første, annet og fjerde ledd samt tredje ledd annet og tredje punktum,
- ny § 3-2a om rettvise bilde,
- § 3-4 om at årsregnskapet skal føres i norske kroner,
- § 3-6 om konsernregnskap,
- § 3-8 om utelatelse av datterselskap fra konsolidering,
- kapittel 4 om grunnleggende regnskapsprinsipper og god regnskapsskikk,
- kapittel 5 om vurderingsregler,
- kapittel 6 om resultatregnskap, balanse og kontantstrømpstilling,
- §§ 7-1 til 7-14 hhv. om opplysningsplikt; om

regnskapsprinsipper; om virkning av endring av regnskapsprinsipper med videre; om virkning av endring i konsernsammensetning; om finansiell markedsrisiko; om enkelttransaksjoner; om sammenslåing av poster i oppstillingsplanen; om salgsinntekter; om langsiktige tilvirkningskontrakter; om varer; om lønnskostnader; om anleggsmidler; om varige driftsmidler og om immaterielle eiendeler,

- § 7-15 fjerde ledd om konsolideringsutelatelse,
- § 7-16 om investering som regnskapsføres etter egenkapitalmetoden,
- § 7-17 om virkning av bruk av markedsverdiprinsippet,
- §§ 7-19 til 7-25 hhv. om fordringer; om obligasjoner; om gjeld; om mellomværende med foretak i samme konsern med videre; om skattekostnad; om ekstraordinære inntekter og kostnader og om egenkapital,
- § 7-28 om garantiforpliktelser,
- § 7-29 om andre forpliktelser,
- § 7-33 om betingede utfall,
- § 7-34 om utvinning av petroleum, kraftproduksjon m.v.,
- § 7-35 (små foretak) om regnskapsprinsipper m.v.,
- § 7-36 (små foretak) om konsern, tilknyttet selskap m.v. fjerde til åttende ledd og
- §§ 7-37 til 7-41 (små foretak) hhv. om virkning av bruk av markedsverdiprinsippet; om spesifisering av poster i resultatregnskapet; om anleggsmidler; om fordringer, gjeld, garantiforpliktelser og om ekstraordinære inntekter og kostnader.

Etter forslaget skal dermed følgende opplysningskrav i regnskapsloven fortsatt gjelde også for regnskaper utarbeidet etter forordningen:

- § 3-3 og forslaget til § 3-3a om årsberetning (hhv. små og øvrige foretak),
- § 7-15 første til tredje ledd om datterselskap, tilknyttet selskap m.v.
- § 7-18 om aksjer og andeler i andre selskaper,
- § 7-26 om antall aksjer, aksjeeiere m.v.,
- § 7-27 om egne aksjer,
- § 7-30 om antall ansatte,
- § 7-31 om ytelser til ledende personer m.v.,
- § 7-32 om lån og sikkerhetsstillelse til ledende personer, aksjeeiere m.v.,
- § 7-36 (små foretak) om konsern, tilknyttet selskap m.v. første til fjerde ledd,
- §§ 7-42 til 7-45 (små foretak) hhv. om antall aksjer, aksjeeiere m.v., antall ansatte, ytelser til ledende personer m.v. og lån og sikkerhetsstillelse til ledende personer, aksjeeiere m.v.

Det vises til lovforslaget del I (regnskapsloven) § 3-1 nytt tredje ledd.

2.1.2 *Komiteens merknader*

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, slutter seg til Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det i henhold til EØS-avtalen bare vil være børsnoterte selskap som er pliktig til å avlegge konsernregnskap etter IFRS-forordningen. Disse medlemmer viser til at Regjeringen har valgt å gå inn for en sterk grad av valgfrihet i adgangen til å avlegge regnskap i henhold til forordningen. Regjeringens forslag innebærer at alle selskap skal kunne velge å bruke IFRS-systemet i både konsern- og selskapsregnskapet. Disse medlemmer vil gå imot denne brede adgangen til å velge regnskapsform, til fordel for enhetlige regler for både selskaps- og konsernregnskap. Disse medlemmer understreker at det er uheldig at norsk næringsliv og myndigheter skal forholde seg til ulike måter å avlegge regnskap for samme typer selskap. Dette vil føre til mindre oversiktighet og større tilpasningsmuligheter. Dette er uheldig fordi regnskapene inneholder informasjon av vesentlig betydning for allmennheten, blant annet når det gjelder beregning av skattegrunnlag. Disse medlemmer mener derfor at hensynet til en enhetlig praksis tilsier at alle konsernregnskap skal avlegges i henhold til IFRS-forordningen. Disse medlemmer går derfor imot Regjeringens forslag og foreslår i stedet en plikt til å benytte IFRS-forordningen i alle konsernregnskap.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I lovforslagets del I (regnskapsloven) ny § 3-9 tas tredje og fjerde ledd ut.

Nytt tredje ledd skal lyde:

Konsernregnskapspliktig som ikke omfattes av forordning (EF) nr. 1606/2002 artikkel 4, skal utarbeide konsernregnskap i samsvar med de internasjonale regnskapsstandardene som er vedtatt etter annet ledd, jf. forordningen artikkel 5 bokstav b."

2.2 **Gjennomføring av IFRS-forordningens valgfrie del - anvendelse i konsernregnskapet til unoterte foretak**

2.2.1 *Sammendrag*

Det grunnleggende hensynet til ensartet og sammenlignbar regnskapsinformasjon tilsier i utgangspunktet at det ikke bør være valgfritt å utarbeide konsernregnskap enten etter regnskapsloven eller vedtat-

te IFRS. Mindretallet i Regnskapslovutvalget legger avgjørende vekt på dette, og foreslår en plikt for alle morselskap til å utarbeide konsernregnskap etter IFRS. Departementet deler imidlertid utvalgsflertallets vurdering av at for den langt overveiende del av norske unoterte foretak vil IFRS gå lenger enn det som er rimelig og naturlig å kreve i regnskapsrapporteringen. Departementet anser at en plikt for alle til å anvende vedtatte IFRS i konsernregnskapet, ikke kan forsvares ut fra en kostnad/nytte-betraktning. Departementet slutter seg imidlertid til utvalgets vurdering av at det ikke er tungtveiende grunner til å forby andre enn børsnoterte foretak å utarbeide konsernregnskap i samsvar med vedtatte IFRS. Departementet legger vekt på at børsnoterte foretak har plikt til å anvende vedtatte IFRS og at disse standardene bør angi retningen for utviklingen av regnskapsreglene også for andre regnskaper.

Betenkelighetene ved valgfri anvendelse av vedtatte IFRS reduseres også betraktelig dersom regnskapsloven og norsk god regnskapskikk krever de samme regnskapsløsningene som IFRS. Utvalget foreslår endringer i regnskapsloven som i stor grad legger til rette for det, selv om utvalget av forenklingshensyn foreslår enkelte alternative regnskapsløsninger. Departementet vil vurdere disse forslagene i en egen lovproposisjon, jf. nærmere omtale i proposisjonens kapittel 1. Slik IFRS-tilpasning forutsetter videre, slik utvalget også legger vekt på, at norsk god regnskapskikk og norske regnskapsstandarder utvikler seg i retning av et forenklet IFRS-regelverk basert på vurderingsprinsippene i IFRS. For små foretak må det legges særlig vekt på hensynet til enkle løsninger, slik at en i større grad må akseptere løsninger som kan avvike fra IFRS. Små konsern er imidlertid unntatt fra konsernregnskapsplikt etter regnskapsloven § 3-2 fjerde ledd, jf. § 1-6 annet ledd.

The International Accounting Standards Board - IASB-arbeider også med et forenklet sett IFRS beregnet på mindre foretak (SME-IFRS). På litt sikt kan det være aktuelt å vurdere plikt for andre enn børsnoterte foretak til å utarbeide konsernregnskap enten etter IFRS eller SME-IFRS. Før det kan skje, er det imidlertid nødvendig å se resultatet av IASBs arbeid med SME-IFRS og om dette blir fulgt opp med EØS-relevante EF-regler.

Departementet går etter dette inn for at andre enn børsnoterte foretak får adgang til å anvende vedtatte IFRS i konsernregnskapet. Departementet foreslår, i samsvar med utvalgets forslag, at regnskapspliktig som ikke omfattes av IFRS-forordningen artikkel 4, skal ha anledning til å utarbeide konsernregnskap i samsvar med vedtatte internasjonale regnskapsstandarder slik disse er fastsatt som forskrifter i medhold av lovforslaget § 3-9 annet ledd (se pkt. 3.2.5), jf. for-

ordningen artikkel 5 bokstav b. Det vises til lovfor-
slaget del I (regnskapsloven) ny § 3-9 fjerde ledd.

2.2.2 *Komiteens merknader*

Komiteens flertall, alle unntatt medlem-
mene fra Sosialistisk Venstreparti, slutter seg til Re-
geringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Socialis-
tisk Venstreparti viser til sin merknad under
punkt 2.1.2, og går imot Regjeringens forslag.

2.3 Gjennomføring av IFRS-forordningens valgfrie del - anvendelse i selskaps- regnskapet

2.3.1 *Sammendrag*

HENSYN TIL GOD REGNSKAPSINFORMASJON OG INTERNASJONAL SAMMENLIGNBARHET

Departementet legger vekt på at vedtatte IFRS
gjennom IFRS-forordningen har fått status som de
allment aksepterte regnskapsstandardene i Europa.
IFRS er et omfattende regnskapsregelverk utarbeidet
for å gi best mulig finansiell informasjon. Standar-
dene er internasjonalt kjent, og anvendelse av dem kan
derfor være en særlig fordel for foretak som ønsker å
finansiere virksomheten ved lån eller gjennom kapi-
talmarkeder i utlandet. Departementet mener på den-
ne bakgrunn at det er ønskelig å gi mulighet for en så
bred anvendelse av vedtatte IFRS som mulig, inklu-
dert i selskapsregnskapet. Hensynet til god regn-
skapsinformasjon, inkludert mulighet for foretak i
konsern til å utarbeide selskapsregnskap etter identis-
ke regler som konsernregnskapet, tilsier etter departe-
mentets vurdering at det i utgangspunktet legges til
rette for å tillate at selskapsregnskapet utarbeides i
samsvar med vedtatte IFRS.

En vil nå lengst i å oppnå bred anvendelse av ved-
tatte IFRS ved å fastsette en plikt til å utarbeide sel-
skapsregnskap i samsvar med vedtatte IFRS. Etter
departementets syn er det imidlertid ikke forsvarlig,
ut fra kostnadene det kan medføre for de regnskaps-
pliktige, å innføre en slik plikt. De forhold som taler
mot plikt til å anvende vedtatte IFRS i konsernregn-
skapet til unoterte foretak (se pkt. 2.2.1 ovenfor) har
samme vekt her.

HÅNTERING AV SELSKAPSRETTLIGE OG SKATTE- MESSIGE FORHOLD SAMT FORHOLD KNYTTET TIL KONTROLL OG STATISTIKK

Dersom en skal tillate at vedtatte IFRS skal kun-
ne anvendes i selskapsregnskapet, må det finnes til-
fredsstillende løsninger på de konsekvenser dette kan
få for utbyttebegrensning og andre selskapsrettlige
forhold, skattegrunnlag og skattekontroll, annen of-

fentlig kontroll og grunnlaget for utarbeiding av sta-
tistikk.

Selskapsrettlige forhold ved anvendelse av ved-
tatte IFRS i selskapsregnskapet omfatter forsvarlig
håndtering av konsekvenser for utbyttegrunnlaget og
annen utdeling av selskapets midler til eierne. Dette
er særlig knyttet til vurdering av eiendeler og gjelds-
poster til virkelig verdi, oppskrivning av anleggsmid-
ler og føring av regnskap i fremmed valuta. Departe-
mentet antar at slike forhold kan håndteres ved sær-
skilt regulering i aksjelovgivningen som sikrer kredi-
torinteressene på en forsvarlig måte. Slik regulering
vil kunne gjøre det mer komplisert for selskapene å
beregne fri egenkapital. Departementet legger imid-
lertid til grunn at det vil kunne etableres praktiserbare
løsninger. Det er nødvendig å vurdere enkelthetene i
dette nærmere før det kan fremmes lovforslag. I sam-
råd med Justisdepartementet fremmes det imidlertid
forslag nå om en forskriftshjemmel i aksjeloven og
allmennaksjeloven om den selskapsrettlige håndte-
ringen av selskapsregnskaper som er ført i fremmed
valuta i forhold til kravet i aksjeloven og allmennak-
sjeloven § 3-1 første ledd om at aksjekapitalen skal
være i norske kroner. Det foreslås at departementet i
forskrift skal kunne gi regler om beregning av fri og
bundet egenkapital når årsregnskapet er ført i en an-
nen valuta enn norske kroner. Det vises til lovforsla-
get del V (aksjeloven) og VI (allmennaksjeloven)
§ 3-6 nytt tredje ledd. Finansdepartementet vil sam-
arbeide med Justisdepartementet om den videre opp-
følgingen.

Skattemessige forhold ved anvendelse av vedtat-
te IFRS i selskapsregnskapet omfatter konsekvenser
for skattegrunnlaget og skattekontrollen. Departe-
mentet legger vekt på at skattemessige forhold ikke
bør hindre anvendelse av vedtatte IFRS i selskaps-
regnskapet, og at det i nødvendig utstrekning heller
bør foretas justeringer i skatte- og ligningslovgivnin-
gen.

Konsekvensene for skattegrunnlaget knytter seg
bl.a. til skattemessige effekter av at det etter endrede
regnskapsregler kan oppstå nye/endrede forskjeller
mellom den regnskapsrettlige og skattemessige be-
handling. Det kan oppstå ulike tidfestingsregler for
objekter som klassifiseres likt, og/eller ved at like ob-
jekter klassifiseres ulikt etter de to regelsett. Både
tidfestingsreglene og klassifiseringsreglene i norsk
regnskapsrett kan avvike fra løsningene etter IFRS.
Det må foretas en kartlegging og vurdering av hvor-
dan slike forskjeller skal behandles. I tillegg kommer
at de skattemessige vurderingene, herunder vurderin-
gen av kontrollhensyn, også bør ta høyde for effekte-
ne av mulige fremtidige endringer av regnskapsstan-
dardene. Dertil må bl.a. de særlige skatteregler som
bygger på balansestørrelser/regnskapsmessig egen-
kapital vurderes. Løsningene må også vurderes i

sammenheng med de skatteforslag som fremmes i oppfølgingen av St.meld. nr. 29 (2003-2004) Om skattereform.

Departementet legger, i samsvar med Regnskapslovutvalgets vurdering og innspillene i høringen, til grunn en forutsetning om at endringer i regnskapsreglene skal være skattemessig nøytrale. Endrede regnskapsregler skal verken medføre økning eller reduksjon i skattegrunnlaget. Dersom regnskapsreglene åpner for valgdgang mellom ulike regnskapsløsninger, skal det ha samme skattemessige konsekvenser uansett hvilken løsning som velges. Nøytralitetsforutsetningen krever at de skattemessige konsekvensene av endringene i regnskapsreglene må identifiseres og vurderes som nevnt. Dette har også høringsinstansene gjennomgående lagt vekt på. Departementet vil foreta en slik nærmere vurdering. Departementet legger deretter opp til å fremme forslag om nødvendige endringer i skattelovgivningen.

Konsekvenser for skattekontrollen knytter seg til anvendelse av vurderingsreglene i IFRS, fravær av detaljerte regnskapsoppstillinger for resultatregnskapet og balansen etter IFRS og føring av regnskap i fremmed valuta. Disse forholdene har konsekvenser også for annen myndighetskontroll - særlig avgiftskontroll og kontroll med finansinstitusjoner - og utarbeiding av offisiell statistikk. De nevnte forholdene kan etter omstendighetene svekke regnskapets anvendelse som kontrollgrunnlag og datagrunnlag for utarbeiding av statistikk. De kan også komplisere regnskapsavleggelsen for de regnskapspliktige.

Departementet legger vekt på at adgang til å utarbeide selskapsregnskap i samsvar med vedtatte internasjonale regnskapsstandarder (IFRS), ikke skal svekke grunnlaget for utarbeiding av sentral offisiell statistikk. Selskapsregnskapet benyttes som grunnlag for utarbeiding av bl.a. nasjonalregnskapet. Det fordrer at resultatregnskapet og balansen stilles opp etter standardiserte oppstillingsplaner. IFRS inneholder ikke slike oppstillingsplaner. Nasjonalregnskapet og annen sentral statistikk er dessuten avhengig av resultatinformasjon etter art, slik regnskapsloven § 6-1 krever. IFRS (IAS 1) tillater også funksjonsinndeling av resultatregnskapet. Regnskapet må videre presenteres i norske kroner for å være egnet som grunnlag for utarbeiding av statistikk. Departementet er også opptatt av å videreføre, i det minste som en mulighet, de forenklinger for de regnskapspliktige som følger av at statistikkmyndighetene i stor grad benytter årsregnskapet som datagrunnlag. Det kan være aktuelt å kreve særskilt tilleggsrapportering for regnskapspliktige som anvender IFRS i selskapsregnskapet og som presenterer selskapsregnskapet i fremmed valuta eller ikke benytter oppstillingsplaner i tråd med de som er fastsatt i regnskapsloven. Regnskapsutvalget antyder i utredningen at Altinn-løsningen for elektronisk

innsending av regnskap og ligningsopplysninger, kan legge til rette for forenklete løsninger. Departementet vil vurdere dette nærmere.

Viktige samfunnshensyn begrunner effektiv myndighetskontroll bl.a. på skatteområdet og med foretak i finanssektoren. Enkelte høringsinstanser påpeker aktuelle negative konsekvenser for myndighetskontrollen av å anvende IFRS i selskapsregnskapet. Departementet har merket seg det, men antar likevel at også et IFRS-regnskap vil ha verdi som kontrollgrunnlag. Særskilt tilleggsrapportering som kan være aktuelt å kreve som grunnlag for utarbeiding av statistikk, antas i tilfelle også å bidra til å bedre kontrollgrunnlaget.

FORSLAG

Departementet foreslår etter dette at både børsnoterte foretak og andre regnskapspliktige skal ha anledning til også å utarbeide selskapsregnskap i samsvar med de internasjonale regnskapsstandardene som er vedtatt etter lovforslaget § 3-9 annet ledd. Det vises til lovforslaget del I (regnskapsloven) ny § 3-9 tredje ledd og fjerde ledd annet punktum.

Det vil vurderes om særskilte forhold knyttet til soliditetsreguleringen av og tilsynet med finansinstitusjonene gjør det nødvendig å avskjære eller begrense adgangen til å utarbeide selskapsregnskap i samsvar med vedtatte IFRS for disse. Blant annet er kravene til kapitaldekning knyttet til balansestørelsene i selskapsregnskapet. Regnskapsloven § 10-1 tredje ledd gir departementet adgang til å fastsette forskrifter om det.

IKRAFTTREDELSE

Departementet vil prioritere arbeidet med å avdekke endringsbehov, utvikle og foreslå skattemessige løsninger og løsninger for offentlig kontroll/rapportering med sikte på at nødvendige endringer i skatte- og ligningslovgivningen og eventuelt andre regler skal kunne tre i kraft fra og med inntektsåret 2005. Det legges opp til at lovforslag om disse spørsmål skal kunne vedtas i løpet av 2005.

Tilsvarende vil Finansdepartementet i samarbeid med Justisdepartementet prioritere arbeidet med nødvendig selskapsrettslig regulering. Det vises til lovforslaget del V (aksjeloven) og VI (allmennaksjeloven) § 3-6 nytt tredje ledd.

Departementet tar ut fra dette sikte på at den foreslåtte adgangen til å anvende vedtatte IFRS både i konsernregnskapet og selskapsregnskapet kan tre i kraft fra 1. januar 2005, og legger opp til at dette fastsettes i medhold av lovforslaget del IX nr. 1 om at loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

2.3.2 *Komiteens merknader*

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, slutter seg til Regjeringens forslag.

Flertallet viser til at flere høringsinstanser har hatt innvendinger til at det ikke åpnes for ulik prinsipp anvendelse i forslaget til endringer i regnskapsloven. Departementet skriver i brev til komiteen 8. november 2004 at det legger til grunn at kravet i regnskapsloven § 4-4 om at årsregnskapet skal utarbeides etter ensartede prinsipper, ikke vil være til hinder for at morselskap som utarbeider konsernregnskap i samsvar med vedtatte IFRS etter ny § 3-9, utarbeider selskapsregnskap i samsvar med øvrige bestemmelser i regnskapsloven. Flertallet legger til grunn departementets tolkning av forslaget på dette punkt. Flertallet legger til grunn at departementet, som nevnt i brevet, vil vurdere Regnskapslovutvalgets forslag om adgang til ytterligere forskjellig prinsipp anvendelse i konsernregnskapet og selskapsregnskapet i den varslede proposisjonen om oppfølging av utvalgets forslag som ikke er fremmet i Ot.prp. nr. 89 (2003-2004), og at dette vil klargjøre regelverket på dette området.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Regjeringen ikke har fulgt opp forslaget til Evalueringsutvalget om å åpne for bruk av ulik prinsipp anvendelse i selskapsregnskapet og konsernregnskapet. Dermed vil det fortsatt være krav til samsvarende prinsipper i konsern- og selskapsregnskapet, hvilket vil innebære at alle foretak som har plikt til å anvende IFRS i konsernregnskapet også vil ha plikt til å anvende IFRS i selskapsregnskapet. Den reelle valgadgangen til å bruke IFRS i selskapsregnskapet avskjæres.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"I regnskapsloven gjøres følgende endring:

§ 4-4 skal lyde:

Årsregnskapet skal utarbeides etter ensartede prinsipper, som skal anvendes konsistent over tid. Prinsipp anvendelsen i konsernregnskap og selskapsregnskap kan likevel være forskjellig."

En endring i lov av 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. § 4-4 må ses i sammenheng med § 3-6 andre ledd i samme lov. Bakgrunnen for dette er beskrevet i NOU 2003:23 kapittel 11.5.2. Eventuelle krav i prinsipp anvendelsen må betraktes i relasjon til konsernregnskapet, ikke til morselskapet. Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"I regnskapsloven gjøres følgende endring:

§ 3-6 andre ledd skal lyde:

Selskapsregnskaper som ikke er avlagt i samsvar med anvendte prinsipper i konsernregnskapet, skal for konsolideringsformål omarbeides i samsvar med de prinsipper som er anvendt i konsernregnskapet."

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til sin merknad under pkt. 2.1.2. Disse medlemmer mener hensynet til oversiktighet og enhetlig praksis tilsier at selskapsregnskapet fortsatt avlegges i henhold til regnskapsloven. Disse medlemmer går derfor imot Regjeringens forslag.

2.4 Gjennomføring av IFRS-forordningens valgfrie del - utsatt anvendelse til 2007 for visse børsnoterte foretak

2.4.1 *Sammendrag*

Hensynet til ensartet regnskapsføring og sammenlignbare regnskaper taler for at alle børsnoterte foretak utarbeider konsernregnskap i samsvar med vedtatte IFRS fra 2005. Departementet mener likevel det vil være forsvarlig å tillate selskaper som kun har børsnoterte gjeldsinstrumenter å utarbeide konsernregnskap i samsvar med vedtatte IFRS først fra regnskapsår som starter i 2007, slik IFRS-forordningen artikkel 9 bokstav a åpner for.

Departementet legger til grunn at IFRS-forordningen artikkel 9 bokstav b omfatter norske selskaper som omfattes av artikkel 4 fordi de er børsnotert i Norge, når selskapet samtidig er børsnotert i USA og derfor har utarbeidet fullstendig konsernregnskap etter US GAAP fra og med regnskapsåret 2002. Etter departementets forståelse får artikkel 9 bokstav b anvendelse selv om selskapet etter regnskapsloven samtidig har hatt plikt til å avlegge konsernregnskap etter norske regnskapsregler og norsk god regnskapskikk. Departementet viser til at regnskapsloven ikke er til hinder for at foretak med konsernregnskapsplikt etter regnskapsloven i tillegg utarbeider et konsernregnskap etter US GAAP, jf. Ot.prp. nr. 41 (1997-98) pkt. 2.6.4 der departementet "legger til grunn at lovforslaget ikke vil være til hinder for at konsernregnskapet presenteres både etter norske og utenlandske regnskapsregler".

Departementet legger vekt på at unntaket i artikkel 9 bokstav b - utsettelse av IFRS-plikten til 2007 - i Norge særlig vil få anvendelse på foretak som utarbeider konsernregnskap etter de internasjonalt anerkjente standardene US GAAP og som driver vesentlig virksomhet innen petroleumsektoren. The International Accounting Standards Board (IASB) arbeider for tiden med IFRS-standarder for denne bran-

sjen. I den situasjonen anser departementet at det vil gi god og tilstrekkelig sammenlignbar finansiell informasjon, om disse foretakene i overgangsperioden fortsetter å utarbeide konsernregnskap etter US GAAP og etter regnskapsloven.

Departementet foreslår etter dette en overgangsbestemmelse om at for selskaper som nevnt i IFRS-forordningen artikkel 9, får kravene i forordningen artikkel 4 anvendelse først for regnskapsår som starter i januar 2007. Departementet foreslår også å presisere at slike selskaper kan unnlate å benytte denne overgangsregelen.

Det vises til lovforslaget del IX nr. 2.

2.4.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

3. ORGANISERING AV EN KONTROLL-ORDNING FOR BØRSNOTERTE FORETAKS FINANSIELLE RAPPORTERING

3.1 Sammendrag

Etablering av en håndhevingsordning og omfanget av ordningen

Departementet omtalte i St.meld. nr. 8 (2002-2003) - Kredittmeldinga 2001 - kapittel 3 lærdom av finansskandalene i USA og oppfølging i Norge. Departementet understreket i meldingen betydningen, særlig når det gjelder børsnoterte foretak, av god og pålitelig finansiell informasjon og at det er tillit til den informasjonen som blir gitt. Behovet for å sikre tillit til finansiell informasjon har blitt forsterket av de finansskandalene som er omtalt i meldingen og andre lignende saker. Egnede og tilstrekkelige kontrollmekanismer er et viktig element i å sikre slik tillit. Rammene for foretaksstyring ("corporate governance") bør innrettes slik at de bidrar til korrekt og dekkende finansiell informasjon. Revisor har en sentral kontrollfunksjon, og det er viktig å sikre tilliten til at den blir godt ivaretatt. Etter departementets syn utgjør god foretaksstyring og lovbestemt revisjon et tilstrekkelig kontrollregime for andre enn børsnoterte foretak. Det arbeides på flere plan for å forbedre rammene for slik kontroll, men dette omtales ikke nærmere her.

Særlige hensyn gjør seg gjeldende for foretak som henter inn kapital til virksomheten ved å henvende seg til allmennheten gjennom notering av finansielle instrumenter på børs eller annet regulert marked. Tilliten til den finansielle informasjonen som de noterte foretakene gir, må antas å innvirke på den risikopremien investorene beregner seg ved investering i noterte instrumenter. Tiltak som bygger tillit kan gi lavere risikopremie ("spread") og dermed

rimeligere finansiering av den virksomheten som de noterte foretakene driver. Investorene i disse markedene har etter departementets oppfatning dessuten et selvstendig krav på særskilt beskyttelse mot misvisende finansiell informasjon fra de noterte foretakene. Departementet mener derfor det er behov for særskilt kontroll og håndheving av at noterte foretak gir korrekt og dekkende finansiell informasjon.

Oslo Børs fører i dag et visst tilsyn med de børsnoterte foretakenes finansielle rapportering som ledd i prospektkontroll, børsnotering og oppfølging av utstedernes alminnelige plikt til å offentliggjøre opplysninger av betydning for en riktig vurdering av verdipapirene. Børsen bistås av et eget regnskapsutvalg som gir råd om vanskelige regnskapsmessige problemstillinger. Departementet mener at det nå er behov for en styrket kontroll og håndheving av de noterte foretakenes finansielle rapportering. Departementet legger, i likhet med Regnskapslovutvalget, vekt på at håndhevingen organiseres i samsvar med de prinsippene som er utarbeidet av Den europeiske komiteen for verdipapirtilsyn (CESR) for å sikre ensartet håndheving i Europa.

Departementet går ut fra dette inn for at det etableres en ny og styrket ordning for håndheving av at den finansielle rapporteringen fra norske utstedere av finansielle instrumenter notert på børs, autorisert markeds plass eller tilsvarende regulert marked i en annen EØS-stat er i samsvar med lov og forskrifter. Ordningen skal også omfatte utstedere av finansielle instrumenter som er søkt opptatt til notering.

Overordnet administrativ myndighet

Departementet går i likhet med Regnskapslovutvalget inn for at Kredittilsynet skal ha det overordnede ansvaret for å administrere håndhevingsordningen. Etter departementets vurdering finnes det ikke egnede alternativer. Departementet slutter seg til det syn at det heller ikke er hensiktsmessig å bygge opp en ny enhet.

Delegasjon av ansvaret for å utføre kontrollen

Departementet slutter seg til de prinsipper som har vært utgangspunktet for Regnskapslovutvalgets vurdering av om den praktiske gjennomføringen av kontrollen bør utføres av Kredittilsynet som overordnet administrativ myndighet eller delegeres til Oslo Børs. Både Børsen og Kredittilsynet vil, uansett løsning, ha viktige roller både med hensyn til regnskapskontroll og andre oppgaver på verdipapirområdet. Begge er avhengige av god regnskapsfaglig kompetanse i organisasjonen. Departementet mener at det er helt sentralt å få en håndhevingsordning der kontrollen blir utført effektivt og målrettet og som har høy grad av tillit både i Norge og i utlandet.

Etter en konkret avveining av de hensyn som er anført for og mot å delegere utførelsen av kontrollen til Oslo Børs, har departementet kommet til at de beste grunner taler for at utførelsen foreløpig ikke delegeres. Departementet mener at hensynene til en uavhengig kontrollordning og internasjonal enhet, taler mot delegasjon til børsen. Det internasjonale bildet er sammensatt. Ingen EU-land har imidlertid til nå lagt opp til å delegere utførelsen av kontrollen til børsen. Enkelte land, bl.a. Storbritannia og Sverige, legger opp til å delegere utførelsen til særskilte selvregulerende enheter. Se her Förtroendekommissionens forslag om organisering av håndhevingen i Sverige i SOU 2004:47. I USA utføres kontroll med børsnoterte foretaks regnskaper av børs- og verdipapirtilsynsmyndigheten SEC (the Securities and Exchange Commission). På samme måte legger Finland opp til at kontrollen skal utføres av verdipapirtilsynsmyndigheten - Finansinspektionen. I Danmark er det besluttet at kontrollen skal utføres av Finanstilsynet for noterte finansinstitusjoner og av Erhvervs- og Selskabsstyrelsen for øvrige noterte foretak. Departementet legger vekt på at vi ikke har noen utviklet tradisjon i Norge for delegasjon av myndighetsutøvelse til slike selvregulerende enheter som er aktuelle i Storbritannia og Sverige. Plassering av utførelsen av kontrollen hos verdipapirtilsynsmyndigheten - Kredittilsynet - har solid internasjonal forankring, særlig ved at denne ordningen brukes i USA og dermed omfatter verdens dominerende kapitalmarked. Departementet anser ikke at muligheten for å bygge opp regnskapsfaglig kompetanse taler avgjørende i retning av at enten Oslo Børs eller Kredittilsynet bør utføre kontrollen. Børsens nærhet til de noterte selskapene kan være en fordel i kontrollen, men utgjør etter departementets vurdering først og fremst en risiko mot tilliten til at kontrollen er uavhengig. Børsen bør imidlertid medvirke, gjennom sin nærhet til de børsnoterte selskapene, til at Kredittilsynet får relevant informasjon om selskaper og forhold som det er særlig grunn til å kontrollere. Kredittilsynet bør på sin side raskt varsle Børsen, eventuelt den autoriserte markedsplassen, om feil og misligheter for mulig oppfølging med sanksjoner fra Børsens eller den autoriserte markedsplassens side.

Samtidig anser departementet at det bør være adgang etter loven til å delegere utførelsen av hele eller deler av kontrollen til Børsen. Dette kan bli aktuelt dersom det skulle vise seg at flere andre EØS-land velger å legge utførelsen av kontrollen til børsen eller dersom erfaring fra andre EØS-land eller fra håndteringen av kontrollen i Kredittilsynet skulle vise at håndhevingsordningen vil fungere bedre på den måten.

Det vises til lovforslaget del VII (verdipapirhandelloven) § 12-1 nytt tredje ledd.

Tilsvarende spørsmål vil oppstå ved gjennomføring av andre EØS-regler i norsk rett, bl.a. i forhold til prospektdirektivet. Departementet vil komme tilbake til kontrollspørsmålet ved gjennomføring av de enkelte direktiver i norsk rett.

Særskilt klageordning - regnskapskontroll og revisortilsyn

Kredittilsynets enkeltvedtak i håndhevingsordningen vil kunne påklages til departementet etter forvaltningsloven § 28. Dette vil særlig kunne være pålegg om å gi opplysninger for å sikre at det blir gitt korrekt informasjon i tilfeller der den finansielle rapporteringen ikke er i samsvar med lov eller forskrifter. Erfaringene med et særskilt klageorgan for børsaker synes å være gode. I Innst. O. nr. 90 (1987-88) la Stortingets finanskomité vekt på at hensynet til kort behandlingstid og behovet for høy juridisk kompetanse talte for en lovhjemmel for å opprette en egen klageinstans. Dette ble støttet og utdypet av departementet i Ot.prp. nr. 54 (1988-89). Departementet har kommet til at det vil være tilsvarende fordeler ved å etablere en særskilt klageordning for klage på enkeltvedtak vedrørende regnskapskontroll. Det er normalt nødvendig med raske avgjørelser for å oppnå formålet om god informasjon til markedet. Klagesakene vil typisk omfatte teknisk kompliserte regnskapsfaglige og juridiske vurderinger. Det kan også være fordeler ved å etablere tilsvarende ordninger ved klage på andre vedtak knyttet til finansiell rapportering, herunder bl.a. revisortilsyn. Departementet mener derfor det vil være tjenlig å etablere en egen klageordning for slike vedtak ved å opprette en særskilt klagenemnd med juridisk, regnskapsfaglig og revisjonsfaglig kompetanse.

Det vil være nødvendig å vurdere enkelthetene ved en slik klagenemnd nærmere. Det er bl.a. behov for å avklare spørsmål om oppnevning, sammensetning, kompetanse og finansiering. Departementet foreslår derfor at det gis bestemmelser om adgang for departementet til å fastsette forskrifter om at vedtak under håndhevingsordningen for finansiell rapportering og vedtak rettet mot revisorer etter revisorloven kan påklages til en særskilt klagenemnd. Forskriftene skal kunne omfatte nærmere bestemmelser om klagenemnden.

Det vises til lovforslaget del VII (verdipapirhandelloven) ny § 12-7 og del VIII (revisorloven) ny § 9-2a.

IFRS-ekspertutvalg

I utgangspunktet mener departementet i likhet med Regnskapslovutvalget og de høringsinstanser som har uttalt seg, at det bør vurderes etablert et rådgivende ekspertutvalg som kan gi regnskapsfaglige råd til håndhevingsmyndigheten om anvendelsen av

internasjonale regnskapsstandarder i konkrete saker. Funksjonen til et slikt utvalg bør etter departementets syn være å styrke den faglige autoriteten bak de vurderinger som ligger til grunn for håndhevingsmyndighetens avgjørelser, både om å treffe tiltak og å unnlate å treffe tiltak. I lys av forslaget om opprettelse av en særskilt klagenemnd mener imidlertid departementet at det ikke nå er naturlig å opprette et eget IFRS-ekspertutvalg. Spørsmålet om opprettelse av et slikt utvalg vil bli vurdert etter at man har vunnet erfaring med behandlingen i en særskilt klagenemnd.

I høringen fremmet Bedriftsøkonomisk Institutt forslag om et felles nordisk IFRS-ekspertutvalg. En slik ordning ble fremmet som et alternativ/supplement til et "nasjonalt" IFRS-ekspertutvalg. Et felles nordisk IFRS-utvalg skulle kunne minske faren for habilitetskonflikter, og øke muligheten for å få en gruppe høyt kvalifiserte eksperter og dermed styrke tilliten og autoriteten til gruppens uttalelser. Kontakt med myndigheter i Danmark, Sverige og Island har imidlertid avdekket at de der ikke legger opp til at håndhevingsordningen skal støttes av et tilsvarende ekspertorgan. Disse tar heller til orde for faglig utveksling på et mer uformelt plan.

Finansiering

Etter departementets syn bør håndhevingsordningen være selvfinansierende og utgiftene med ordningen bør dekkes i tilknytning til den aktuelle børsen eller den autoriserte markedsplassen. Et alternativ er å pålegge de noterte foretakene som kontrolleres å dekke kostnadene med kontrollen. Et annet alternativ er å fordele utgiftene på institusjoner under tilsyn av Kredittilsynet, slik det er bestemt for utgiftene ved tilsynet med overholdelsen av de alminnelige bestemmelser om verdipapirhandel etter kredittilsynsloven § 9 første ledd.

Departementet anser imidlertid at det vil gi en bedre og mer hensiktsmessig løsning å utligne utgiftene på den børs eller autoriserte markedsplass som noterer de kontrollerte foretakenes finansielle instrumenter. Departementet går inn for en slik løsning. De noterte foretakene og verdipapirforetak mv. tilknyttet børsen/markedsplassen vil på den måten bidra indirekte til utgiftene gjennom de avgifter disse betaler til børsen/markedsplassen.

Departementet foreslår at det presiseres i kredittilsynsloven § 9 første ledd at Kredittilsynets utgifter til kontroll etter verdipapirhandelloven 12-1 tredje ledd skal utlignes på børser og autoriserte markedsplasser. Etter § 9 annet ledd femte punktum skjer fordelingen av utgifter innen gruppe som bl.a. omfatter børser og autoriserte markedsplasser ved at departementet fastsetter et beløp særskilt.

Departementet mener at utgiftene til den foreslåtte klagenemnden bør dekkes av henholdsvis den ak-

tuelle børs/autoriserte markedsplass når det gjelder håndheving av finansiell rapportering og revisorer/revisjonsselskaper under tilsyn når det gjelder vedtak etter revisorloven. Departementet foreslår at dette gjennomføres ved at Kredittilsynet pålegges å dekke utgiftene til klagenemnden og at Kredittilsynets utgifter til dette utlignes på henholdsvis børser/autoriserte markedsplasser og revisorer/revisjonsselskaper etter kredittilsynsloven § 9. Departementet foreslår videre at det skal kunne kreves gebyr for behandling av klage i klagenemnden og at departementet kan gi nærmere regler om når gebyr skal kreves, om gebyrenes størrelse og om innkrevingen.

Det vises til lovforslaget del II (kredittilsynsloven) § 9 første ledd nytt femte og sjette punktum og til del V (verdipapirhandelloven) ny § 12-7 fjerde ledd og VI (revisorloven) ny § 9-2a fjerde ledd.

Forslag til lovbestemmelser

Departementet foreslår i likhet med Regnskapslovutvalget regulering av håndhevingsordningen i verdipapirhandelloven. Departementet foreslår en ny bestemmelse i verdipapirhandelloven § 12-1 om tilsyn med handel i finansielle instrumenter. Etter forslaget skal Kredittilsynet føre tilsyn med at årsregnskap, årsberetning, delårsregnskap og annen finansiell rapportering fra norske utstedere av omsettelige verdipapirer notert på børs, autorisert markedsplass eller regulert marked i en annen EØS-stat, er i samsvar med lov og forskrifter. Departementet kan fastsette forskrifter om tilsynet og om tiltak for å sikre at det blir gitt korrekt informasjon i tilfeller der den finansielle rapporteringen ikke er i samsvar med lov eller forskrifter. Aktuelle tiltak er bl.a. pålegg om å gi offentlig tilleggsinformasjon og pålegg om å endre framtidig regnskapspraksis. Dersom et slikt pålegg ikke blir etterkommet, kan det fastsettes løpende mulkt etter kredittilsynsloven § 10 annet ledd til forholdet blir rettet.

Departementet mener det er behov for regler om opplysningsplikt for å gjøre håndhevingsordningen effektiv. Det er også nødvendig for å oppfylle CESR standard nr. 1 prinsipp 7. Departementet foreslår en ny bestemmelse i verdipapirhandelloven § 12-2 om opplysningsplikt. Etter forslaget plikter utstedere som nevnt over samt deres tillitsvalgte, ansatte og revisor å gi Kredittilsynet de opplysninger om utsteders forhold som tilsynet krever til gjennomføring av kontroll etter § 12-1 tredje ledd. Etter forslaget skal videre utstedere som nevnt, deres tillitsvalgte, ledende ansatte og revisor gi melding til Kredittilsynet om finansiell rapportering fra utstederen som de anser ikke gir et rettviseende bilde i overensstemmelse med det relevante regelverket for finansiell rapportering. Rekkevidden av meldeplikten er med dette søkt samordnet med nye krav til revisjonsberetningen etter di-

rektiv 2003/51/EF, jf. ny artikkel 51a bokstav c i fjerde selskapsrettsdirektiv (direktiv 78/660/EØF). Opplysnings- og meldeplikten skal gjelde uten hinder av taushetsplikt. Departementet skal etter forslaget i forskrift kunne fastsette nærmere regler om slik opplysnings- og meldeplikt.

Opplysnings- og meldeplikten skal, etter forslag til ny bestemmelse i verdipapirhandelloven § 12-4, gjøres effektiv ved at Kredittilsynet skal kunne gi pålegg om å oppfylle opplysnings- eller meldeplikten. Dersom et slikt pålegg ikke blir etterkommet, kan det fastsettes løpende mulkt etter kredittilsynsloven § 10 annet ledd til forholdet blir rettet, dvs. at opplysningsplikten blir oppfylt.

Det vises til lovforslaget del VII om endringer i verdipapirhandelloven.

3.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at Regnskapsutvalget var delt i spørsmålet om eventuell delegering av regnskapskontrollen til Oslo Børs. Kontrollen med gjennomføring av IFRS i norske børsnoterte foretak vil innebære en ny og omfattende oppgave, hvor verken Oslo Børs eller Kredittilsynet i dag har tilstrekkelig kompetanse. Komiteen mener at begge løsninger kan fungere tilfredsstillende, men deler departementets vurdering av at Kredittilsynet som en uavhengig, utøvende kontrollinstans vil kunne bidra til å styrke tilliten til Oslo Børs som markedsplass.

Komiteen viser til at Regnskapsutvalget og en rekke høringsinstanser peker på behovet for å etablere et ekspertutvalg for å kvalitetssikre gjennomføringen av IFRS i Norge. Komiteen deler denne oppfatningen og legger til grunn at det blir nedsatt et slikt rådgivende regnskapsfaglig ekspertorgan, som presisert av departementet i brev av 8. november 2004. Komiteen deler departementets vurdering av at lovfesting av et slikt organ vil være unødvendig og reise en del prinsipielle spørsmål knyttet til ansvarsforhold. Det gjelder særlig lovfesting av plikt til å konsultere ekspertorganet i enhver sak hvor kontrollmyndighetene vurderer å gi kritikk for brudd på regnskapsreglene. Komiteen viser til at informasjon om brudd på IFRS kan være markedssensitivt, og legger til grunn at Kredittilsynet vil rådføre seg med ekspertutvalget i saker hvor det foreligger faglig kompliserte problemstillinger før det gjøres vedtak som bygger på at det foreligger et slikt brudd. Etableringen av et slikt ekspertorgan kommer i tillegg til den foreslåtte klageordning.

Komiteen vil imidlertid peke på behovet for at et slikt ekspertorgan er, og oppfattes som, faglig selvstendig og uavhengig. Dette vil bidra til å styrke tilliten til kontrollorganets arbeid med å etterse gjennomføringen av IFRS. På denne bakgrunn legger komiteen til grunn at departementet utnevner ekspertut-

valget og at det ved oppnevning legges særlig vekt på høy regnskapsfaglig ekspertise og på muligheten for innspill fra representanter for børsen, noterte foretak og sentrale regnskapsbrukere. Det bør også vurderes å bringe inn en utenlandsk regnskapsekspert i ekspertutvalget. Det legges også vekt på at ekspertutvalget utnevnes så tidlig som mulig og i forbindelse med at IFRS-regelverket blir gjort gjeldende.

Komiteen vil peke på at praktisering av IFRS er sentralt i forbindelse med den fortløpende prospektkontrollen ved Oslo Børs. Det bør derfor ligge til rette for at ekspertorganet også kan være et rådgivende organ for IFRS-relaterte spørsmål knyttet til utøvelse av prospektkontrollen ved Oslo Børs.

Komiteen slutter seg for øvrig til Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Regjeringen har gått inn for å åpne for bruk av IFRS også i regnskapene til andre selskaper enn de børsnoterte. Disse medlemmer påpeker at det da vil være naturlig at et kontrollorgan foretar kontroll også av andre selskap som velger å benytte seg av IFRS-systemet.

4. KRAV OM Å GI ET RETTVEISENDE BILDE

4.1 Sammendrag

Regnskapslovtvalget påpeker at det ble lagt til grunn ved vedtakelsen av regnskapsloven at EØS-kravet etter fjerde selskapsrettsdirektiv om at regnskapet skal gi et rettviseende ("pålitelig") bilde av selskapets eiendeler og gjeld, økonomiske stilling og resultat, er gjennomført ved kravet om samsvar med god regnskapsskikk i regnskapsloven § 4-6. Det ble videre lagt til grunn at direktivkravet om å gi tilleggsopplysninger når "anvendelsen av dette direktivs bestemmelser ikke er tilstrekkelig for å gi et pålitelig bilde", ble gjennomført ved regnskapsloven § 7-1 annet ledd om at det skal gis noteopplysninger som er nødvendige for å bedømme den regnskapspliktiges eller konsernets stilling og resultat og som ikke fremgår av årsregnskapet for øvrig. Endelig ble det lagt til grunn at direktivbestemmelsen om plikt til å fravike øvrige bestemmelser når det i unntakstilfeller viser seg at anvendelsen av en bestemmelse i direktivet er uforenlig med plikten til å gi et rettviseende bilde, ikke medfører en EØS-forpliktelse til å pålegge de regnskapspliktige å fravike regnskapsloven i slike tilfeller. Direktivbestemmelsen fastsetter at medlemsstatene kan nærmere bestemme unntakstilfellene og vedta tilsvarende særregler. Det vises til NOU 1995:30 pkt. 2.3.4 og Ot.prp. nr. 42 (1997-98) pkt. 6.8 og kapittel 15 (merknaden til § 7-1).

I direktivet framstår kravet om at regnskapet skal gi et rettviseende bilde som et overordnet krav til innholdet av årsregnskapet. Departementet har kommet til at kravet bør framheves særskilt også i regnskapsloven. Departementet mener at presiseringen av et slikt overordnet krav vil tydeliggjøre den regnskapspliktiges ansvar for å gi korrekt og dekkende informasjon i årsregnskapet. Departementet legger vekt på at en egen lovbestemmelse vil framheve direktivkravet på en klarere måte enn den gjeldende gjennomføringen som del av kravet til god regnskaps-skikk. Kravet om rettviseende bilde i direktivet er ikke helt sammenfallende med det tilsvarende kravet i IAS 1 (revidert 2003) nr. 13 om at finansregnskaper skal framstille dekkende ("present fairly") den finansielle stilling, resultatet og kontantstrømmene til en enhet. Departementet legger til grunn at kravene ikke er motstridende og at pliktene som følger av de to kravene langt på vei er sammenfallende. Alle høringsinstansene som uttaler seg om det, bortsett fra NHO, støtter utvalgets forslag om lovfesting av et krav om at årsregnskapet skal gi et rettviseende bilde. Departementet anser at de forholdene som er nevnt her blir best ivaretatt ved å presisere kravet i en innledende bestemmelse i regnskapsloven kapittel 3 om årsregnskap og årsberetning, slik Kredittilsynet går inn for i høringen. Bestemmelsen om god regnskaps-skikk beholdes uendret.

Departementet mener at de hensyn det er rede-gjort for ovenfor også taler for å gjennomføre direktivbestemmelsen om plikt til å fravike regnskapsreglene dersom det i særlige unntakstilfeller er nødvendig for å gi rettviseende bilde som en plikt for de regnskapspliktige. IAS 1 (revidert 2003) nr. 17 inneholder en bestemmelse om plikt til å fravike standardene i de helt sjeldne tilfeller der anvendelse av dem ville være så misvisende at det ville stride mot formålet med finansregnskaper. Heller ikke denne bestemmelsen er helt sammenfallende med den tilsvarende bestemmelsen i direktivet. Departementet anser likevel at gjennomføring av direktivbestemmelsen som en plikt for de regnskapspliktige vil innebære en tilnærming også til IAS 1. Gjennomføringen i Norge - eventuelle fravik gjøres i loven og overlates ikke til de regnskapspliktige - bygger på en omstridt forståelse av regnskapsdirektivet. Departementet anser derfor at hensynet til enhetlig regulering med andre EØS-land taler for å gjennomføre bestemmelsen som en plikt for foretakene. Et viktig mothensyn er faren for misbruk av en slik adgang til å fravike enkeltbestemmelser i regnskapsloven. Departementet understreker derfor at anvendelsesområdet for bestemmelsen - særlige unntakstilfeller - er snevert og betydningen av et strengt krav om å begrunne fraviket i notene.

Departementet foreslår etter dette en egen bestemmelse om at årsregnskapet skal gi et rettviseende bilde av den regnskapspliktiges eller konsernets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat. Etter forslaget skal det i samsvar med direktivet gis tilleggsopplysninger hvis anvendelsen av bestemmelsene i denne lov ikke er tilstrekkelig for å gi et rettviseende bilde som nevnt. Departementet foreslår videre at hvis anvendelsen av en bestemmelse i regnskapsloven kapittel 4 (grunnleggende regnskapsprinsipper og god regnskaps-skikk), 5 (vurderingsregler), 6 (resultatregnskap, balanse og kontantstrømpstilling) og 7 (noteopplysninger) i særlige unntakstilfeller er uforenlig med plikten til å gi et rettviseende bilde som nevnt ovenfor, skal bestemmelsen fravikes for å gi et rettviseende bilde. Ethvert fravik skal angis i noter til årsregnskapet. Fraviket skal etter forslaget begrunnes konkret og fullstendig med opplysning om betydningen fraviket har for den regnskapspliktiges eller konsernets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat.

Det er ikke adgang etter direktivet til å unnta små foretak fra bestemmelsene om at regnskapet skal gi et rettviseende bilde.

Det vises til lovforslaget del I (regnskapsloven) ny § 3-2a og § 7-1 nye fjerde og femte ledd.

4.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til brev fra departementet av 8. november 2004 som presiserer at de enkelte bestemmelser i regnskapsloven, inkludert kravet om samsvar med god regnskaps-skikk vil måtte utgjøre en ramme for forståelsen av et rettviseende bilde, likevel slik at "et rettviseende bilde" skal være et overordnet regnskapskrav i regnskapsloven slik det er etter regnskapsdirektivene. Komiteen legger til grunn departementets vurdering av at kravet til "et rettviseende bilde" ikke vil frata små foretak de valgalternativer som foreligger i regnskapsloven, og slutter seg på denne bakgrunn til Regjeringens forslag.

5. REGNSKAPSFØRING AV AKSJE-BASERT BETALING - KOSTNADSFØRING AV OPSJONER MV.

5.1 Sammendrag

Aksjebasert betaling, slik som tildeling av opsjoner på egne aksjer, utgjør en aktuell utvanning av aksjonærenes eierandeler i selskapet. Etter departementets syn er det derfor vesentlig at verdien av opsjoner mv. kostnadsføres for at regnskapet skal gi tilstrekkelig og relevant informasjon til eksisterende og potensielle eiere. Departementet mener at den varierende praksisen en har hatt når det gjelder regnskapsføring av aksjebasert betaling, tilsier at kravet om at aksjebasert betaling skal regnskapsføres til virkelig verdi

presiseres særskilt i regnskapsloven. Departementet legger vekt på at praksis med unnlatt eller utsatt kostnadsføring har kunnet gi vesentlig mangelfull regnskapsinformasjon. Lovfesting vil understreke at forbruket av arbeid og tjenester som godtgjøres med aksjebasert betaling, er kostnader for den regnskapspliktige. Det er en forutsetning at disse kostnadene skal regnskapsføres i den periode de påløper. Departementet utelukker ikke med dette tilpasninger med kostnadsføring på tidspunktet for utstedelse.

Beregning av virkelig verdi av aksjebasert betaling kan være komplisert å utføre. Det vil oftest være nødvendig å benytte særskilte verdsettelsesmodeller. Regnskapslovutvalget foreslår derfor å fastsette at små foretak kan unnlate å kostnadsføre aksjebasert avlønning. Dette omfatter den i praksis viktigste anvendelsen av aksjebasert betaling, bl.a. opsjoner til ansatte. Aksjebasert betaling for andre ytelser enn arbeid i tjeneste for den regnskapspliktige omfattes imidlertid ikke. Kredittilsynet har i høringen anført at også små foretak som velger sofistikerte avlønningsmodeller bør forutsettes å kunne beregne verdien av ytelsene og dermed ikke bør unntas fra kravet. Departementet legger størst vekt på forenklingshensynet og går ut fra dette inn for utvalgets forslag om at små foretak kan unnlate å kostnadsføre aksjebasert avlønning.

Krav om og prinsipper for regnskapsføring av aksjebasert betaling er fastsatt i den internasjonale regnskapsstandarden IFRS 2 (se pkt. 6.3). Denne standarden vil, gjennom forslaget i proposisjonen her til innlemmelse av IFRS-forordningen i regnskapsloven, få direkte anvendelse for børsnoterte foretaks konsernregnskaper fra 2005. Departementet legger vekt på at denne standarden også bør danne utgangspunkt for regnskapsføring av aksjebasert betaling i samsvar med norsk god regnskapsskikk. Departementet mener i likhet med utvalget at det bør utarbeides en norsk regnskapsstandard som vil sikre enhetlig regnskapsføring av aksjebasert betaling i samsvar med transaksjonsprinsippet. En slik standard bør bygge på IFRS 2.

IFRS 2 krever omfattende noteopplysninger om aksjebasert betaling. Departementet mener det bør fastsettes overordnede minimumskrav til noteopplysninger om aksjebasert betaling i regnskapsloven innen rammen av IFRS 2. En norsk regnskapsstandard om aksjebasert betaling kan utdype opplysningskravene.

Departementet foreslår etter dette en egen bestemmelse om at aksjebasert betaling skal regnskapsføres til virkelig verdi. Departementet foreslår at bestemmelsen ikke skal gjelde for små foretak.

Departementet foreslår at det skal redegjøres for bruken av aksjebasert betaling i notene til årsregnskapet. Det skal opplyses om kostnadsført aksjebasert betaling minst spesifisert på de aktuelle postene

i resultatregnskapet. Det skal opplyses hvordan kostnadene er beregnet, herunder de forutsetningene som er lagt til grunn for beregningen. Det foreslås at kravene om redegjørelse og opplysninger om forutsetningene for beregningene ikke skal omfatte små foretak.

Det vises til lovforslaget del I (regnskapsloven) nye §§ 5-9a og 7-11a.

5.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

6. TERSKELVERDIER FOR SMÅ FORETAK

6.1 Sammendrag

Pengeverdijustering og beløpsmessige grenser

Departementet støtter forslaget fra Regnskapslovutvalget om å heve terskelverdiene for små foretak til grensene som er fastsatt i fjerde selskapsrettsdirektiv artikkel 11. Endringen innebærer en tilpasning til gjeldende EU-rett. Formålet med forenklinger for små foretak er å redusere foretakenes utgifter til utarbeidelse av årsregnskap og årsberetning. Etter departementets oppfatning er det forsvarlig og ønskelig å tillate flere foretak å anvende forenklingreglene ved å utvide grenseverdiene for små foretak. Departementet foreslår å sette grensene tilsvarende som direktivet.

De gjeldende terskelverdiene er fastsatt i direktiv 2003/38/EF, som trådte i kraft for EU 15. mai 2003. Beløpene i euro skal omregnes til norske kroner etter den kursen som ble publisert i De Europeiske Felleskaps Tidende denne dagen, jf. fjerde selskapsrettsdirektiv artikkel 11 tredje ledd. Kursen var 7,849 kroner per euro. Terskelverdiene etter direktivet i norske kroner utgjør dermed 57,29 mill. kroner for salgsinntekt og 28,64 mill. kroner for balansesum. Disse kan justeres opp med inntil 10 pst. De tilsvarende terskelverdiene i den danske årsregnskapsloven ble endret i februar 2004 i samsvar med direktiv 2003/38/EF til henholdsvis 56 mill. danske kroner for salgsinntekt og 28 mill. danske kroner for balansesum. I Sverige defineres små foretak ut fra grenser for antall ansatte (10) og samlet verdi av eiendeler (24 mill. svenske kroner). Departementet har fått opplyst at justisdepartementet i Sverige legger opp til å sende et forslag om økte grenseverdier i samsvar med direktivets system på høring i løpet av sommeren.

Utvalget foreslår videre at terskelverdiene for små foretak reguleres hvert femte år i samsvar med nye grenser i direktivene. Departementet legger opp til at beløpsgrensene vurderes ved hver endring av de tilsvarende beløpsgrensene etter EØS-reglene.

Ved justeringer av terskelverdiene reises spørsmålet om hvorvidt de opprinnelige eller økte beløpene skal legges til grunn også når kriteriene for foregående år skal vurderes, det vil si for årene før justeringen foretas. Departementet slutter seg til utvalgets forslag om at de nye terskelverdiene skal anvendes for balansedagen og foregående balansedag, jf. kravet om to års sammenhengende vurdering som er omtalt nedenfor i avsnittet "Inntreden og opphør". Departementet anser at det er bedre å knytte virkningstidspunktet for de nye terskelverdiene til balansedagen enn til tidspunktet for utarbeidelse av regnskapet (slik utvalget foreslår), og legger opp til å utforme bestemmelsen om ikrafttredelse i samsvar med det.

Ansatte

Regnskapslovutvalget foreslår å klargjøre at terskelverdiene for antall ansatte angis i antall årsverk. Departementet slutter seg til dette forslaget, som innebærer en lovfesting av etablert praksis.

Inntreden og opphør

Departementet anser det uheldig dersom en får hyppige skifter mellom forenklede regler og ordinære regler med avvikende prinsippbruk fra år til år for foretak som kun i enkeltår omfattes eller faller utenfor terskelverdiene for små foretak. Evalueringen av regnskapsloven har vist at de gjeldende reglene i regnskapsloven § 1-6 ikke i tilstrekkelig grad oppfyller dette formålet. En endring i samsvar med Regnskapslovutvalgets forslag vil bidra til bedre kontinuitet i regnskapsføringen. Departementet slutter seg på denne bakgrunn til utvalgets forslag, og foreslår å klargjøre loven på dette punkt. Klargjøringen innebærer forsinket overgang ut fra gruppen små foretak og tilsvarende forsinket overgang inn i gruppen små foretak. Klargjøringen innebærer videre at nyetablerte foretak kan anvende de forenklede regnskapsreglene dersom vilkårene for dette er oppfylt på balansedagen i åpningsåret.

Reglene om inntreden og opphør gjelder i forhold til størrelseskriteriene. Ved omdanning fra aksjeselskap til allmennaksjeselskap eller motsatt legges endret foretakskategori til grunn fra og med samme regnskapsår uten en tidsforskyvning på to år. Det samme vil gjelde ved notering på børs eller autorisert markeds plass (selv om det neppe er praktisk med notering av små foretak).

Terskelverdier for konsernregnskapsplikt

Departementet slutter seg til Regnskapslovutvalgets forslag om å videreføre gjeldende ordning med unntak for konsernregnskapsplikt for små foretak. Departementet slutter seg også til utvalgets forslag om å presisere at morselskap som er børsnotert eller

som har et datterselskap som er børsnotert, ikke kan fritas for konsernregnskapsplikt som følge av forenklingsreglene. Presiseringen foreslås inntatt som nytt annet punktum i § 3-2 fjerde ledd.

Forslag

Departementet foreslår etter dette å oppregulere beløpsgrensene for små foretak, slik at foretak som på balansedagen oppfyller to av følgende tre vilkår anses som små foretak:

- Salgsinntekt: 60 mill. kroner (opp fra 40 mill.).
- Balansesum: 30 mill. kroner (opp fra 20 mill.).
- Gjennomsnittlig antall ansatte i regnskapsåret: 50 årsverk.

Departementet foreslår videre å presisere at regnskapspliktige som ikke oppfyller vilkårene, men som oppfylte disse på foregående balansedag, likevel regnes som små foretak, og at regnskapspliktige som oppfyller vilkårene, men som ikke oppfylte disse på foregående balansedag likevel ikke regnes som små foretak. Departementet legger opp til at endringene skal få virkning for regnskapsår avsluttet 31. desember 2004 eller senere.

Departementet foreslår videre endringer i definisjonen av store foretak i regnskapsloven § 1-5 og i bestemmelsen om unntak fra konsernregnskapsplikt for små foretak i § 3-2 fjerde ledd, som presiserer at unntaket fra konsernregnskapsplikt for små foretak ikke gjelder morselskap som er notert på børs, autorisert markeds plass eller tilsvarende regulert marked i utlandet eller som har et notert datterselskap. Endringen i § 1-5 presiserer også at ikke bare regnskapspliktig som er notert på børs, men også regnskapspliktig som er notert på autorisert markeds plass eller tilsvarende regulert marked i utlandet, er store foretak og bl.a. ikke kan anvende forenklingsreglene for små foretak.

Det vises til lovforslaget del I (regnskapsloven) endringene i §§ 1-5, 1-6 og 3-2 fjerde ledd og del IX nr. 1.

6.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, ser behovet for å forenkle og begrense foretakenes utgifter til utarbeidelse av årsregnskap og årsberetning, og mener det er forsvarlig og ønskelig at flere foretak får anvende forenklingsreglene. Komiteen slutter seg på denne bakgrunn til Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det store flertall av norske aksjeselskap allerede er underlagt forenklede regnskapsregler. Disse medlemmer kan derfor

ikke se at det er behov for en oppjustering av terskelverdiene. Disse medlemmer understreker at en slik endring vil svekke informasjonsverdien av regnskapene. Disse medlemmer mener at et enhetlig regelverk med færre tilpasningsmuligheter ville vært mer kostnadseffektivt for små foretak enn de økte valgmuligheter for regnskapsform som Regjeringen har foreslått i proposisjonen. Disse medlemmer går imot Regjeringens forslag.

7. ÅRSBERETNINGEN

7.1 Sammendrag

Årsberetningens formål

Etter Regnskapslovutvalgets vurdering (flertallet) er det sentrale formålet med årsberetningen å gi relevant informasjon om foretakets resultat, finansielle stilling og risiko, og går inn for at årsberetningen forbeholdes finansiell informasjon. Flertallet foreslår ut fra dette at rammene for opplysningskravene i årsberetningen skal være opplysninger som er nødvendig for å forstå foretakets utvikling, finansielle stilling og resultat, hensyntatt foretakets størrelse og kompleksitet. Mindretallet mener at årsberetningen også bør inneholde krav om å gi viktig informasjon om andre forhold, og går konkret inn for å beholde og til dels utvide de gjeldende kravene til miljø- og likestillingsopplysninger i årsberetningen samt nye opplysningskrav om lederlønnspolitikk og om det er inngått avtale om inkluderende arbeidsliv.

Departementet presiserte i høringsbrevet at omfanget av de gjeldende opplysningskravene om ikke-finansielle forhold ikke var gjenstand for høringen, bare om disse opplysningene burde kreves i eller utenfor årsberetningen. Departementet har derfor ikke vurdert nærmere innspillene fra enkelte instanser i høringen om å fjerne disse opplysningskravene.

Departementet har merket seg at et klart flertall av de høringsinstansene som tar opp hvor disse opplysningene bør gis, tar til orde for at opplysningene skal gis i årsberetningen. Departementet slutter seg til dette standpunktet, og viser til at publisering i årsberetningen innebærer videreføring av opplysningskravene innen en kjent ramme. Departementet går etter dette inn for at de gjeldende opplysningskravene om ikke-finansielle forhold blir videreført i årsberetningen, uten at de begrenses til det som er nødvendig for å forstå foretakets utvikling, finansielle stilling og resultat. Det vises i denne sammenheng til omtalen i Ot.prp. nr. 42 (1997-98) pkt. 11.5 om lov om årsregnskap m.v. av hensikten med kravene til miljørapportering.

Departementet legger i samsvar med utvalgets vurdering vekt på at årsberetningen bør være et dokument der ledelsen og styret presenterer sentrale forretningsmessige forhold og utviklingstrekk ved virk-

somheten og sine overordnede planer for hvordan virksomheten skal drives videre. De lovfestede minstekravene for årsberetningen bør utformes med sikte på å være etterprøvbare og de må ta hensyn til de store variasjonene det er mellom bedriftene. Slike minstekrav kan derfor ikke omfatte krav som fullt ut vil dekke en målsetting som nevnt.

Departementet anser at det bør legges til rette ved utformingen av lovkravene om årsberetningens innhold for en klarere prinsipiell inndeling mellom finansiell og ikke-finansiell informasjon i årsberetningen, og har søkt å utforme lovforslaget i samsvar med dette. Formålet er å sikre at både sentral finansiell informasjon og ikke-finansiell informasjon skal bli mest mulig tilgjengelig for brukerne av årsberetningen. Skillet mellom finansiell og ikke-finansiell informasjon er imidlertid ikke nødvendigvis like relevant eller hensiktsmessig i alle sammenhenger. Lovkravene etter forslaget vil derfor ikke hindre at nært forbundne finansielle og ikke-finansielle forhold, for eksempel knyttet til miljø, presenteres samlet i årsberetningen.

Utvalget har avvist å lovfeste krav om en egen ledelsesrapport fra administrasjonen i selskapene, en såkalt "Management Discussion and Analysis - MD&A". Slike rapporter kreves bl.a. av børsnoterte foretak i USA. Departementet anser at informasjonen som gis i slike rapporter kan være både nyttig og ønskelig. Departementet mener imidlertid at de opplysningskravene som stilles i regnskapsloven bør følge de alminnelige ansvarsforhold for styret som er trukket opp i loven. Departementet går derfor ikke inn for å fastsette krav om en egen ledelsesrapport i regnskapsloven. Dette er imidlertid ikke til hinder for at MD&A utarbeides på annet grunnlag, som for eksempel anbefaling/krav fra børsen eller standard for beste praksis som Finansanalytikerforeningen har utarbeidet.

Departementet foreslår at det presiseres at for regnskapspliktige som utarbeider konsernregnskap (morselskap), skal årsberetningen dekke både den regnskapspliktiges virksomhet og virksomheten i konsernet.

Departementet legger vekt på at forenklingmulighetene for små foretak skal være enkelt tilgjengelige for de aktuelle foretakene. Departementet foreslår derfor at kravene til årsberetning for små foretak skilles ut i en egen bestemmelse i regnskapsloven. Årsberetningens innhold for små foretak er særskilt omtalt nedenfor.

Finansiell informasjon

Departementet mener at de nye kravene etter EØS-reglene som svarer til direktiv 2003/51/EF (se pkt. 8.2) om å analysere selskapets utvikling, resultat og stilling og beskrive vesentlige risikoer og usikker-

hetsfaktorer i årsberetningen, bør gjennomføres i nært samsvar med utformingen av direktivet. Departementet anser at dette, i større grad enn Regnskapslovutvalgets forslag, vil sikre korrekt oppfyllelse av direktivforpliktelsene og bidra til harmonisering med opplysningskravene i andre EØS-land. Departementet foreslår visse tilpasninger til den norske oversettelsen av direktivet. Departementet legger til grunn at innholdet av opplysningskravene tilsvarer utvalgets forslag.

Enkelte høringsinstanser har innvendinger mot kravet om at det skal gis en redegjørelse i årsberetningen som gir grunnlag for å vurdere den regnskapspliktiges framtidige utvikling og mot utvalgets forslag om at redegjørelsen også skal inneholde opplysninger om mål, måloppnåelse og risikoforhold og som utfyller den informasjonen som gis i årsregnskapet. Disse viser til at kravene pålegger norske regnskapspliktige særskilte opplysningskrav. Etter regnskapsloven § 3-3 syvende ledd gjelder det et krav om å gi en redegjørelse som gir grunnlag for å bedømme den regnskapspliktiges framtidige utvikling. Bestemmelsen gjennomfører fjerde selskapsrettsdirektiv artikkel 46 nr. 2 bokstav b om at årsberetningen skal indikere selskapets sannsynlige framtidige utvikling. Departementet foreslår å videreføre kravet sammen med de nye opplysningskravene til gjennomføring av direktiv 2003/51/EF. Departementet legger til grunn at dette kravet ikke innebærer at foretaket selv skal legge fram en vurdering i årsberetningen av den framtidige utviklingen til foretaket, men at det skal gis opplysninger som setter regnskapsbrukeren i stand til å foreta en slik vurdering. Etter den danske årsregnskapsloven § 99 skal mellomstore og store foretak (balansesum 119 mill. kroner, salgsinntekt 238 mill. kroner, antall ansatte 250) "beskrive virksomhedens forventede utvikling, herunder særlige forudsætninger og usikre faktorer, som ledelsen har lagt til grunn for beskrivelsen". Departementet foreslår som nevnt ikke et tilsvarende krav om å opplyse om forventet utvikling i regnskapsloven. Etter den danske loven § 100 skal årsberetningen "beskrive årets resultat sammenholdt med den forventede utvikling ifølge den senest offentliggjorte årsrapport og begrunde avvikler i resultatet i forhold hertil". Den siste bestemmelsen innebærer et krav om å opplyse om innfrielsen av tidligere opplyste forventninger. Departementet anser at et slikt opplysningskrav vil fylle et relevant informasjonsbehov og være en hensiktsmessig oppfølging av utvalgets forslag om å gi opplysninger om mål og måloppnåelse.

Departementet foreslår etter dette nye krav om at årsberetningen minst skal omfatte en rettvise oversikt over utviklingen og resultatet av den regnskapspliktiges virksomhet og av dens stilling, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risi-

koer og usikkerhetsfaktorer den regnskapspliktige står overfor. Oversikten skal være en balansert og fyllestgjørende analyse av utviklingen og resultatet av den regnskapspliktiges virksomhet og av dens stilling, hensyntatt virksomhetens størrelse og kompleksitet. I den grad det er nødvendig for å forstå den regnskapspliktiges utvikling, resultat eller stilling, skal analysen etter forslaget inneholde både finansielle og, der det passer, ikke-finansielle sentrale resultatindikatorer relevante for den aktuelle virksomheten, inkludert opplysninger om miljø- og personalsaker. I sin analyse skal årsberetningen etter forslaget, der det passer, inneholde henvisninger og tilleggsforklaringer til beløp oppført i årsregnskapet.

Departementet anser at disse opplysningskravene vil gjøre de gjeldende kravene i regnskapsloven § 3-3 sjette ledd om å gi en utfyllende redegjørelse for årsregnskapet i årsberetningen overflødige, og foreslår at disse ikke blir videreført.

Det foreslås å videreføre at det skal gis en redegjørelse som gir grunnlag for å vurdere den regnskapspliktiges framtidige utvikling. Det foreslås et nytt krav om at regnskapspliktig som i foregående årsberetning eller årsregnskap har angitt resultatmål eller gitt andre opplysninger om forventet utvikling, skal opplyse om forventningene er i samsvar med årets resultat og begrunne eventuelle avvik.

Departementet foreslår å videreføre opplysningskravene i § 3-3 annet ledd om forutsetningen om fortsatt drift. Departementet mener, i likhet med utvalget, at kravet i § 3-3 annet ledd nr. 3 om å opplyse om det dersom balansen for et aksjeselskap eller allmennaksjeselskap viser at selskapets egenkapital er mindre enn halvparten av aksjekapitalen, bør knyttes opp mot handleplikten ved tap av aksjekapital i aksjelovene § 3-5. Dette er i samsvar med innspill utvalget har fått i evalueringen av regnskapsloven. Det foreslås at dersom styrets handleplikt ved tap av egenkapital har inntrådt i henhold til aksjeloven eller allmennaksjeloven § 3-5, skal det opplyses om det er besluttet eller satt i verk tiltak for å sikre selskapets drift, eventuelt å oppløse selskapet. Departementet slutter seg videre til utvalgets vurdering av at plikten etter § 3-3 annet ledd nr. 4 til å redegjøre for hvordan virkelig verdi ved avvikling er beregnet dersom det er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket, i stedet bør kunne oppfylles ved å gi opplysninger i noter til årsregnskapet. Departementet foreslår derfor at plikten til å redegjøre for beregningen i årsberetningen ikke gjelder dersom dette framgår av årsregnskapet.

Departementet foreslår også å videreføre § 3-3 første ledd om å gi opplysninger om arten av virksomheten og hvor virksomheten drives, men med et tillegg som i samsvar med fjerde selskapsrettsdirektiv artikkel 46 nr. 2 bokstav e presiserer at dette inkluderer opplysning om eventuelle filialer.

Departementet foreslår å videreføre § 3-3 niende ledd om at årsberetningen skal inneholde forslag til anvendelse av overskudd eller dekning av tap. I likhet med utvalget anser departementet at resultatdisponeringen i stedet bør kunne framgå av årsregnskapet, enten i noter eller i tilknytning til resultatregnskapet. Departementet foreslår derfor at plikten til å opplyse om dette i årsberetningen ikke gjelder dersom resultatdisponeringen framgår av årsregnskapet.

Ikke-finansiell informasjon

Det vises til vurderingen ovenfor av at ikke-finansiell informasjon fortsatt bør kreves i årsberetningen.

Departementet anser at kravet om ikke-finansiell informasjon bør underlegges objektive krav, slik at det ikke blir opp til hvert enkelt foretak å vurdere i hvilken utstrekning slik informasjon skal gis. En slik begrensning kan åpne for at enkelte foretak vil legge listen høyt i forhold til hvilken informasjon som skal gis. Dette vil svekke begrunnelsen for å ha krav om ikke-finansiell informasjon i årsberetningen, som nettopp er å bevisstgjøre selskapets administrasjon og styre om denne typen forhold ved foretaket. Videre legger departementet til grunn at også slik ikke-finansiell informasjon vil kunne være av betydning for investorer og andre regnskapsbrukere ved vurderingen av foretaket. Departementet foreslår på dette grunnlag ikke å følge utvalgsflertallets forslag om å begrense kravet om slik informasjon til kun å omfatte informasjon som er nødvendig for å forstå foretakets utvikling, resultat og finansielle stilling.

Regnskapslovtvalget har foreslått å endre ordlyden i bestemmelsen om at det skal gis opplysninger om forhold ved virksomheten, herunder dens innsatsfaktorer og produkter, som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning av det ytre miljø, slik at "ikke ubetydelig" erstattes med "vesentlig". Departementet viser til at dette nylig ble vurdert i forbindelse med lov om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser av betydning for miljøet (miljøinformasjonsloven), og at samme formulering er brukt i miljøinformasjonsloven. Departementet anser at det derfor ikke er hensiktsmessig å endre regnskapsloven slik utvalget foreslår.

Etter utvalgets vurdering bør ikke EU-kommisjonens miljørekommandasjon være bindende for norske foretak. Departementet anser i tråd med dette at det ikke vil være hensiktsmessig å gjennomføre alle enkelthetene i rekommandasjonen, inkludert miljøopplysninger i årsberetningen, i regnskapsloven. Det er mer hensiktsmessig at dette følges opp gjennom utvikling av regnskapsstandarder om årsberetning og miljøinformasjon. Departementet forutsetter at kravene i rekommandasjonen skal danne utgangspunkt

for god praksis for miljørelatert regnskapsføring og miljøopplysninger i årsberetningen.

Årsberetningen for små foretak

EØS-reglene etter regnskapsdirektivene tillater medlemsstatene å unnta små foretak fra plikten til å utarbeide årsberetning, og vi står også fritt etter EØS-reglene til å fastsette forenklete krav til årsberetningen for små foretak. Departementet mener i likhet med Regnskapslovtvalget at små foretak fortsatt bør ha plikt til å utarbeide årsberetning etter forenklete regler. Det har ikke kommet innvendinger mot dette i høringen. Som nevnt ovenfor foreslår departementet å sikre tilgjengeligheten ved å skille ut reglene om årsberetning for små foretak i en egen bestemmelse i regnskapsloven.

Utvalget foreslår at også små foretak, i motsetning til etter gjeldende regler, skal redegjøre for årsregnskapet og gi overordnet informasjon om forretningsmessige forhold i årsberetningen. Departementet er enig i at det bør stilles visse minstekrav til slike opplysninger i årsberetningen for små foretak. Departementet foreslår derfor at også små foretak skal omfattes av et overordnet krav om å gi en rettsvisende oversikt over utviklingen og resultatet av virksomheten og av dens stilling. Departementet foreslår at årsberetningen også for små foretak skal inneholde forslag til anvendelse av overskudd eller dekning av tap dersom dette ikke framgår av årsregnskapet. Departementet foreslår å videreføre at også små foretak skal gi opplysninger om forutsetningen om fortsatt drift. Det gjeldende unntaket for små foretak fra kravet om utfyllende redegjørelse for årsregnskapet, er i Ot.prp. nr. 42 (1997-1998) pkt. 11.5 begrunnet med forenklingshensyn og at årsregnskapet normalt gir tilstrekkelig informasjon til brukerne av regnskapene til små foretak. Departementet mener disse forholdene har tilsvarende vekt i dag, og foreslår derfor ikke at årsberetningen til små foretak skal inneholde henvisninger og tilleggsforklaringer til beløp oppført i årsregnskapet.

Etter departementets forslag pålegges ikke små foretak særskilte krav om å:

- beskrive sentrale risikoer og usikkerhetsfaktorer foretaket står overfor,
- analysere virksomhetens utvikling, resultat og stilling,
- gi henvisninger og tilleggsforklaringer til beløp oppført i årsregnskapet,
- gi en redegjørelse som gir grunnlag for å vurdere den regnskapspliktiges framtidige utvikling,
- opplyse om tidligere angitte forventninger er i samsvar med årets resultat og begrunne eventuelle avvik og

- gi opplysninger om finansiell risiko og riskostyring (utvalget foreslår også unntak).

Slike forhold må likevel dekkes dersom det er nødvendig for å oppfylle det overordnede opplysningskravet om å gi en rettvise oversikt over utviklingen og resultatet av den regnskapspliktiges virksomhet og av dens stilling. Opplysningsplikten er imidlertid forutsatt å være vesentlig mindre omfattende enn for øvrige foretak.

Departementet foreslår å videreføre de gjeldende kravene for små foretak til å gi de samme opplysninger om ikke-finansielle forhold som øvrige foretak. Den foreslåtte begrensningen av plikten til å opplyse særskilt om sykefravær til regnskapspliktig som i regnskapsåret har sysselsatt minst 5 årsverk (se pkt. 8.5.3), vil først og fremst ha betydning for små foretak.

Oppsummering av departementets forslag

Departementet foreslår en ny § 3-3 om årsberetningens innhold for små foretak.

Departementet foreslår at bestemmelsene om årsregnskap for øvrige foretak videreføres i en ny § 3-3a om årsberetningens innhold for regnskapspliktige som ikke er små foretak.

Det vises til lovforslaget del I (regnskapsloven) endringene i § 3-3 og ny § 3-3a.

7.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, slutter seg til Regjeringsens forslag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at innslaget av ikke-finansiell informasjon i årsberetningen bør begrenses, slik at opplysning om slike forhold generelt er knyttet til hvorvidt informasjonen er nødvendig for å forstå foretakets utvikling, resultat, finansielle stilling og risiko. Evalueringsutvalget foreslår dette nedfelt i formålet med årsberetningen. Endringene i strukturen i § 3-3 gjør at en tilnærming til utvalgets forslag kompliseres noe. Disse medlemmer viser for øvrig til at samfunnsmessige behov for miljørapportering er ivaretatt av miljøinformasjonsloven.

Disse medlemmer vil spesielt påpeke viktigheten av å skjerme små foretak for unødige byrder, og er derfor opptatt av at man for disse spesielt letter på informasjonskravet til ikke-finansiell informasjon. Disse medlemmer går imot Regjeringsens forslag til regnskapsloven ny § 3-3 femte, sjette og sjuende ledd. Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I regnskapsloven gjøres følgende endring:

§ 3-3 femte ledd skal lyde:

I den grad det er nødvendig for å forstå foretakets utvikling, finansielle stilling, resultat og risiko skal årsberetningen inneholde en redegjørelse om ikke-finansielle forhold som er relevante for det enkelte foretak."

Disse medlemmer fremmer videre følgende forslag:

"I regnskapsloven gjøres følgende endring:

I nåværende § 3-3 som blir ny § 3-3a strykes niende, tiende og ellefte ledd. Nytt niende ledd skal lyde:

I den grad det er nødvendig for å forstå foretakets utvikling, finansielle stilling, resultat og risiko skal årsberetningen inneholde en redegjørelse om ikke-finansielle forhold som er relevante for det enkelte foretak."

8. ANDRE LOVENDRINGER

8.1 Sparebanker - endring av sammensetningen av forstanderskapet

8.1.1 Sammendrag

Banklovkommisjonen har i sin utredning nr. 4 (NOU 1998:14) foreslått en oppmyking i regelverket for sammensetningen i forstanderskapet i sparebanker. Forslaget går ut på at forstanderskapet sammensettes, og medlemmene velges, etter nærmere bestemmelser i vedtektene. Minst tre fjerdedeler av medlemmene skal være personer som ikke er ansatt i foretaket. Det skal legges vekt på at de valgte medlemmene til sammen avspeiler kundestruktur og andre interessegrupper samt samfunnsfunksjon.

Videre foreslår Banklovkommisjonen at minst en femtedel og ikke mer enn to femtedeler av forstanderskapets medlemmer og varamedlemmer skal velges av grunnfondsbeveierne. Dette forslaget ble fulgt opp i forbindelse med at det ble åpnet for omforming av sparebanker i 2002, se Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) om lov om endring av lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner mv. (omforming av sparebanker til aksjeselskaper eller allmennaksjeselskaper).

Banklovkommisjonen foreslår også et forbud mot at daglig leder i bank er medlem av styret. Bakgrunnen for dette er et ønske om å gi styret en mer selvstendig stilling i forhold til den daglige ledelse i foretaket. Kommisjonen foreslår imidlertid å gi daglig leder rett og plikt til å delta i styrets behandling av saker og til å uttale seg, med mindre annet er bestemt av styret i den enkelte sak.

Banklovkommisjonens forslag vil åpne for et bredere representasjonsgrunnlag for sammensetningen av forstanderskapet i sparebankene. Sparebankene selv har også ytret et ønske om å endre loven slik at sammensetningen av forstanderskapet blir mer fleksibelt. Departementet foreslår derfor å endre sparebankloven i tråd med forslaget fra Banklovkommisjonen, slik at forstanderskapet sammensettes, og medlemmene velges, etter nærmere bestemmelser i vedtektene. Minst tre fjerdedeler av medlemmene skal være personer som ikke er ansatt i sparebanken. Det skal etter forslaget legges vekt på at de valgte medlemmer til sammen avspeiler sparebankens kundestruktur og andre interessegrupper samt samfunnsfunksjonen. Departementet anser at det bør legges vekt på dette ved godkjenning av vedtektsbestemmelser om sammensetning av forstanderskapet.

Det vises til lovforslaget del III (sparebankloven) endret § 8.

8.1.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

Komiteen viser til at Banklovkommisjonen også foreslo å innføre et forbud mot at daglig leder er medlem av styret, og imøteser en vurdering av dette i tilknytning til den mer generelle oppfølgingen av kommisjonens utredning nr. 4, NOU 1998:14.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, viser til brev fra Sparebankforeningen til finanskomiteen datert 14. september 2004. I brevet henviser foreningen til at Banklovkommisjonens forslag åpner for at det skal være opp til den enkelte sparebank å dimensjonere representasjonen for bankens ulike interessegrupper, herunder de offentlig oppnevnte. Dagens § 14 i sparebankloven krever at ett av styremedlemmene skal være offentlig oppnevnt. Flertallet deler Sparebankforeningens prinsipielle oppfatning av at den enkelte sparebanks forstanderskap bør stå mest mulig fritt mht. valg av styret. Flertallet mener derfor at det ikke lenger bør være et lovkrav om offentlig valgt styreprerentant, men at den enkelte sparebank kan ta stilling til spørsmålet gjennom sine vedtekter. Det innebærer at sparebanker som måtte ønske å videreføre gjeldende ordning, vil stå fritt til å gjøre det.

Flertallet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"I lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker gjøres følgende endring:

§ 14 første ledd annet og tredje punktum oppheves.

Nåværende fjerde til åttende punktum blir annet til sjuende punktum. Sjette punktum skal lyde:

Samtidig med valg av styremedlemmer velges minst tre varamedlemmer, *hvorav - dersom* banken har 15 ansatte eller flere - minst ett blant de ansatte i banken."

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at departementet foreslår å endre sparebankloven i tråd med forslaget fra Banklovkommisjonen, og at det skal legges vekt på at de valgte medlemmer til sammen avspeiler sparebankens kundestruktur og andre interessegrupper samt samfunnsfunksjonen.

Disse medlemmer mener at de ansatte utgjør en viktig interessegruppe, og legger til grunn at lovbestemmelsen praktiseres på en slik måte at deres representasjon i forstanderskapet videreføres i rimelig grad.

8.2 Verdipapirfond - grenser for plassering i særskilt sikre obligasjoner utstedt av samme foretak

8.2.1 Sammendrag

Ved lovendring 13. desember 2002 ble det åpnet for opprettelse av spesialforetak for verdipapirisering som er unntatt fra kapitalkrav mv. og for at kredittforetak kan utstede obligasjoner med pant i utlånsportefølje, jf. lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven) kapittel 2 del IV og V (i kraft fra 1. januar 2004). Endringsforslagene er nærmere omtalt i Ot.prp. nr. 104 (2001-2002).

I tilknytning til de nye lovreglene om særskilt sikre obligasjoner har det blitt foretatt enkelte endringer i reglene som regulerer finansinstitusjoners investeringer i slike obligasjoner bl.a. knyttet til kapitalkrav og grenser for høyeste enkeltengasjement.

For finansinstitusjoner ble det i den anledning fastsatt en forskrift 22. desember 2003 om endring av forskrift 1. juni 1990 nr. 435 om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak, forskrift 22. oktober 1990 nr. 875 om minstekrav til kapitaldekning i finansinstitusjoner og verdipapirforetak, forskrift 23. april 1997 nr. 376 om tilsyn og kontroll med kredittinstitusjoners og verdipapirforetaks store engasjementer og forskrift 23. april 1997 nr. 377 om forsikringsselskapers kapitalforvaltning. Disse endringene innebar i hovedsak lavere kapitalkrav og økte grenser for enkeltengasjementer, bl.a. som følge av den antatt lavere risiko som vil være forbundet med investeringer i slike obligasjoner.

I proposisjonen foreslås lignende regler for verdipapirfond i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond (verdipapirfondloven). Et utkast til slike regler (basert på forslag fra Kredittilsynet) var på høring sommeren 2002. I brev 22. april 2004 foreslår Kredittilsynet, etter anmodning fra departementet, en teknisk endring som følge av lovendringer som har trådt i kraft etter høringsrunden i 2002.

Departementet viser til at høringsforslaget gjenspeiler den reduserte risiko som investering i særskilt sikre obligasjoner utgjør, og at de høringsinstansene som har hatt merknader i saken har stilt seg positive til Kredittilsynets forslag. Departementet foreslår derfor at verdipapirfondloven § 4-8 endres i tråd med dette.

Departementet foreslår etter dette at den generelle grensen i verdipapirfondloven § 4-8 annet ledd for plassering i finansielle instrumenter utstedt av samme selskap på 5 pst. av fondets eiendeler (10 pst. dersom den samlede verdi av plasseringer i finansielle instrumenter ikke overstiger 40 pst. av fondets eiendeler), økes til 25 pst. av fondets eiendeler dersom verdipapirene er obligasjonslån med pantesikkerhet i utlånsportefølje utstedt av EØS-foretak etter bestemmelsene i finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2 del IV.

Det vises til lovforslaget del IV (verdipapirfondloven) endret § 4-8.

8.2.2 *Komiteens merknader*

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

9. FORSLAGETS ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

9.1 Sammendrag

Forslag i proposisjonens kapittel 3 - anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder

I EU-kommisjonens forslag til forordning om anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder av 13. februar 2001 (COM/2001/0080 final), er konsekvensene for næringslivet av forordningen beskrevet slik:

"All EU companies traded in a EU regulated market as well as all EU companies preparing a listing on such a market will be required to prepare, at the latest by 2005, their consolidated accounts in accordance with adopted international accounting standards. Member States will have the faculty to extend this requirement to non-traded companies and for producing individual accounts.

There are at present around 7000 companies listed on EU regulated markets, 275 of which already apply IAS.

[...]

To meet in practice the requirements of the proposal, companies concerned will have to start either

preparing consolidated financial statements or retreating them according to adopted IAS already in 2003 and 2004 so as to be in a position in 2005 to present IAS compliant consolidated financial statements for that financial year as well as for the two previous financial years to meet the comparability requirement imposed both by the Accounting Directives and IAS norms.

It is expected that this proposal should be adopted by Council and Parliament at the latest in 2002. This will provide the accounting profession as well as companies with the necessary transition period to prepare themselves before 2005.

Costs for companies will mainly be costs of training, as their accountants will need to familiarise themselves with a sophisticated set of accounting rules. The same applies to the accounting profession.

[...]

Adoption of uniform, high quality financial reporting rules in EU capital markets will greatly enhance the comparability and transparency of financial information, thereby increasing the efficiency of the markets and reducing the cost of capital for companies."

Regnskapslovutvalget uttaler følgende om økonomiske og administrative konsekvenser av gjennomføring av IFRS-forordningen (utredningen pkt. 22.2):

"EU-forordningen om anvendelse av internasjonale regnskapsstandardene er en del av EUs politiske målsetning om å skape bedre rammebetingelser for et integrert, effektivt kapitalmarked i EU og EØS-området. Forordningen er ment å gi bedre kvalitet på årsregnskapene og sikre en høyere grad av sammenlignbarhet mellom regnskaper i hele det indre markedet. Investorer skal ikke bare kunne sammenligne et selskaps årsregnskaper gjennom flere år for å påvise tendenser i dens finansielle situasjon og resultater, men skal også kunne sammenligne forskjellige selskapers årsregnskaper med henblikk på en evaluering av deres relative finansielle situasjon og resultat, uavhengig av hvilket land innen EU/EØS-området selskapet er hjemmehørende i. Dette forventes å gi økt konkurranse og øke graden av fri bevegelse av kapital over landegrensene, og antas å bidra til at kapitalmarkedene fungerer mer effektivt, med lavere transaksjonskostnader og reduserte kapitalkostnader for selskapene som resultat.

Som nevnt innledningsvis vil børsnoterte foretak som må utarbeide konsernregnskap i samsvar med IAS/IFRS kunne få til dels betydelige kostnader samt administrative byrder knyttet til omlegging av regnskapssystemene og tilgang til kompetanse. Kostnadene forbundet med utarbeidelsen av de årlige konsernregnskapene forventes å øke. Dette vil gjelde også for foretak som ikke er forpliktet til å avlegge regnskaper i henhold til IAS/IFRS, men som vil benytte seg av adgangen til å gjøre dette helt eller delvis. Foretak som er datterselskaper i børsnoterte konsern vil enten måtte følge IAS/IFRS i så stor grad som mulig, eller omarbeide tall for bruk i konsernregnskap. Uansett hvilken metode som velges, vil dette medføre økte kostnader ved regnskapsavleggelsen både i form av systeminvesteringer, kostnader til kompetansehevede tiltak samt andre administrative meromkostninger. [...]

Forordningen om bruk av internasjonale regnskapsstandarder antas etter utvalgets oppfatning å medføre et forholdsvis omfattende opplæringsbehov ikke bare for private virksomheter, men også for offentlige myndigheter. Det er etter utvalgets syn vanskelig å anslå kostnadsomfanget knyttet til en slik omstilling og opplæring."

Departementet deler i hovedsak disse vurderingene og anser at de er dekkende for forslagene omtalt kapittel 3 i proposisjonen. Etter departementets vurdering vil nytteverdien for norske foretak og norske investorer av innføringen av et felles grunnlag for børsnoterte foretaks finansielle rapportering være større enn kostnadene for foretakene med å innføre og anvende internasjonale regnskapsstandarder.

Forslag i proposisjonens kapittel 4 - håndhevingsordning og klagenemnd

Regnskapslovutvalget uttaler følgende om økonomiske konsekvenser av den foreslåtte håndhevingsordningen for børsnoterte foretaks finansielle rapportering:

"For å sikre at alle børsnoterte selskaper i EU anvender de internasjonale regnskapsstandarder likt og konsekvent, er det nødvendig å redusere mulighetene for nasjonale variasjoner. Det er derfor forutsatt at håndhevingen av bruken av internasjonale regnskapsstandarder innen EØS-området skal skje i regi av et nasjonalt tilsynsorgan i hver enkelt medlemsstat. Utvalgets flertall foreslår at denne kontrollen legges til Oslo Børs under tilsyn av Kredittilsynet, et mindretall foreslår at Kredittilsynet selv skal utføre kontrollen. Denne håndheving av internasjonale regnskapsstandarder må uavhengig av hvilken løsning som velges forventes å få økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige og for børsnoterte foretak. Basert på antatt omfang av en slik kontroll og den kontroll Oslo Børs utfører i dag, anslår utvalget at kostnadene til slik håndheving vil kunne gjennomføres innen en ramme på 5 mill. kroner årlig. Det kan bli aktuelt å pålegge de børsnoterte foretakene å finansiere en slik håndhevingsordning."

Departementet deler i hovedsak disse vurderingene. Behovet for bevilgninger til håndhevingsordningen for børsnoterte foretaks finansielle rapportering vil bli nærmere vurdert i forbindelse med den budsjettmessige behandlingen av Kredittilsynet. Etter departementets vurdering vil håndhevingsordningen bidra til å øke nytteverdien for norske foretak og norske investorer av de børsnoterte foretakenes finansielle rapportering. Nyttverdien vurderes å være større enn kostnadene. Etter forslaget skal kostnadene ved håndhevingsordningen utlignes på de aktuelle børser og autoriserte markedsplasser. Per i dag er dette aktuelt for Oslo Børs. Det kan bli nødvendig for Børsen å øke sine noterings- og/eller medlemsavgifter for å dekke disse kostnadene.

Departementet foreslår en adgang til å opprette en særskilt klagenemnd for behandling av enkeltvedtak under den foreslåtte håndhevingsordningen for børsnoterte foretaks finansielle rapportering og enkeltvedtak etter revisorloven. Departementet legger opp til å benytte denne adgangen. En slik klagenemnd vil medføre administrative konsekvenser for det offentlige i forbindelse med etablering og oppnevning. Det vil være et mål at klageordningen skal gi redusert behandlingstid sammenlignet med klagebehandling i departementet. Kostnadene med klagenemnden vil særlig bero på antallet enkeltvedtak, klagefrekvensen, omfanget av de enkelte klagenemndene og godtgjørelsen til medlemmene av nemnden. Det er vanskelig å anslå nivået nærmere. Etter departementets vurdering vil kostnadene ved nemndbehandling være noe høyere enn ved klage til departementet. På den annen side skal klageordningen bidra til rask avgjørelse av klagesaker som typisk vil omfatte teknisk kompliserte regnskapsfaglige, revisjonsfaglige og juridiske vurderinger. Departementet anser at nytteverdien vil være større enn de noe økte kostnadene.

Klagebehandling i nemnd vil etter forslaget medføre økte kostnader for de aktuelle børser/autoriserte markedsplasser og revisorer/revisjonsselskaper, samt ev. for klagerne. Etter forslaget skal kostnadene med klagenemnden dekkes av disse ved utligning av utgiftene på de aktuelle børser/autoriserte markedsplasser og revisorer/revisjonsselskaper, samt ev. gjennom å kreve gebyr fra klagerne.

Forslag i proposisjonens kapittel 5 til 9 - øvrige forslag

Forslaget i proposisjonens kapittel 7 om økte beløpsgrenser som definerer små foretak, vil gjøre at flere regnskapspliktige kan benytte forenklingmulighetene for små foretak i regnskapsloven, bl.a. til å unnlate å utarbeide konsernregnskap. Informasjonsverdien av disse regnskapene kan imidlertid bli svekket. Etter departementets vurdering er kostnaden ved lavere informasjonsverdi akseptabel i forhold til forenklingsgevinsten.

Forslagene i proposisjonens kapittel 5 om krav til å gi et rettviseende bilde, kapittel 6 om aksjebasert betaling og kapittel 8 om årsberetningen skal bidra til å øke informasjonsverdien av årsregnskapene og årsberetningene. Forslaget om aksjebasert betaling må forventes å medføre økte regnskapsmessige kostnader for de foretakene som har opsjonsordninger o.l. Det vil også kunne bli nødvendig å tilpasse regnskapssystemer for å kunne gjennomføre regnskapsføringen. Økte opplysningskrav etter de nevnte forslagene vil medføre visse kostnader og administrative konsekvenser for å fremskaffe nødvendig informasjon. Etter departementets vurdering forsvarer nytteverdien disse kostnadene.

9.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til etterretning.

10. MERKNADER TIL DE ENKELTE BESTEMMELSER I FORSLAGET

10.1 Sammendrag

Kapittel 11 i proposisjonen inneholder merknader til de enkelte bestemmelser i forslaget.

10.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering og viser til sine merknader til de enkelte forslagene ovenfor.

11. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Forslag 1

Behandlingen av de forslag i Ot.prp. nr. 89 (2003-2004) som ikke berøres av krav om implementering innen 1. januar 2005, utsettes. Forslagene behandles i sammenheng med framleggelsen av den kommende proposisjonen med ytterligere forslag til endringer i regnskapsloven.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

I regnskapsloven gjøres følgende endring:

§ 3-3 femte ledd skal lyde:

I den grad det er nødvendig for å forstå foretakets utvikling, finansielle stilling, resultat og risiko skal årsberetningen inneholde en redegjørelse om ikke-finansielle forhold som er relevante for det enkelte foretak.

Forslag 3

I regnskapsloven gjøres følgende endring:

I nåværende § 3-3 som blir ny § 3-3a strykes niende, tiende og ellefte ledd. Nytt niende ledd skal lyde:

I den grad det er nødvendig for å forstå foretakets utvikling, finansielle stilling, resultat og risiko skal årsberetningen inneholde en redegjørelse om ikke-finansielle forhold som er relevante for det enkelte foretak.

Forslag 4

I regnskapsloven gjøres følgende endring:

§ 3-6 andre ledd skal lyde:

Selskapsregnskaper som ikke er avlagt i samsvar med anvendte prinsipper i konsernregnskapet, skal

for konsolideringsformål omarbeides i samsvar med de prinsipper som er anvendt i konsernregnskapet.

Forslag 5

I regnskapsloven gjøres følgende endring:

§ 4-4 skal lyde:

Årsregnskapet skal utarbeides etter ensartede prinsipper, som skal anvendes konsistent over tid. Prinsippanvendelsen i konsernregnskap og selskapsregnskap kan likevel være forskjellig.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 6

I lovforslagets del I (regnskapsloven) ny § 3-9 tas tredje og fjerde ledd ut.

Nytt tredje ledd skal lyde:

Konsernregnskapspliktig som ikke omfattes av forordning (EF) nr. 1606/2002 artikkel 4, skal utarbeide konsernregnskap i samsvar med de internasjonale regnskapsstandardene som er vedtatt etter annet ledd, jf. forordningen artikkel 5 bokstav b.

12. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og til det som står foran, og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) og enkelte andre lover (gjennomføring av EØS-regler om anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder m.m.)

I

I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) gjøres følgende endringer:

§ 1-5 nr. 2 skal lyde:

2. regnskapspliktige hvis aksjer, andeler, grunnfondsbevis eller obligasjoner noteres på børs, *autorisert markeds plass eller tilsvarende regulert marked i utlandet*, eller

§ 1-6 første ledd og nye annet og tredje ledd skal lyde:

Som små foretak regnes regnskapspliktige som ikke faller inn under § 1-5 og *som på balansedagen ikke overskrider grensene for to av følgende tre vilkår:*

1. *salgsinntekt: 60 millioner kroner,*
2. *balansesum: 30 millioner kroner,*

3. *gjennomsnittlig antall ansatte i regnskapsåret: 50 årsverk.*

Regnskapspliktige som ikke er omfattet av første ledd men som var omfattet av første ledd på foregående balansedag, regnes likevel som små foretak.

Regnskapspliktige som er omfattet av første ledd men som ikke var omfattet av første eller annet ledd på foregående balansedag, regnes likevel ikke som små foretak.

Nåværende annet ledd blir nytt fjerde ledd som skal lyde:

Morselskaper regnes likevel bare som små foretak dersom vilkårene i første til tredje ledd er oppfylt for konsernet sett som en enhet.

§ 3-1 nytt tredje ledd skal lyde:

For konsernregnskap eller selskapsregnskap utarbeidet i samsvar med § 3-9, gjelder ikke bestemmelsene i denne lov § 1-4, § 1-9, § 3-2 første, annet og fjerde ledd samt tredje ledd annet og tredje punktum, § 3-2a, § 3-4, § 3-6, § 3-8, kapittel 4, kapittel 5, kapittel 6, §§ 7-1 til 7-14, § 7-15 fjerde ledd, § 7-16, § 7-17, §§ 7-19 til 7-25, § 7-28, § 7-29, § 7-33, § 7-34, § 7-35, § 7-36 fjerde til åttende ledd og §§ 7-37 til 7-41.

§ 3-2 fjerde ledd nytt annet punktum skal lyde:

Dette gjelder ikke dersom et av selskapene i konsernet har aksjer, andeler, grunnfondsbevis eller obligasjoner notert på børs, autorisert markedsplass eller tilsvarende regulert marked i utlandet.

Ny § 3-2a skal lyde:

§ 3-2a. *Rettvisende bilde*

Årsregnskapet skal gi et rettvisende bilde av den regnskapspliktiges og konsernets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat.

Hvis anvendelsen av en bestemmelse i kapittel 4 til 7 i særlige unntakstilfeller er uforenlig med plikten etter første ledd, skal bestemmelsen fravikes for å gi et rettvisende bilde som fastsatt i første ledd.

Ny § 3-3 skal lyde:

§ 3-3. *Årsberetningens innhold for små foretak*

I årsberetningen skal det gis opplysninger om arten av virksomheten og hvor virksomheten drives, inkludert opplysning om eventuelle filialer.

Årsberetningen skal minst omfatte en rettvisende oversikt over utviklingen og resultatet av den regnskapspliktiges virksomhet og av dens stilling.

I årsberetningen skal det gis følgende opplysninger om forutsetningen om fortsatt drift, jf. § 4-5:

1. *Dersom forutsetning om fortsatt drift legges til grunn for årsregnskapet, skal det bekreftes at forutsetningen er til stede.*
2. *Dersom det er tvil om den regnskapspliktige kan fortsette virksomheten, skal det redegjøres for usikkerheten.*
3. *Dersom styrets handleplikt ved tap av egenkapital har inntrådt i henhold til aksjeloven eller allmennaksjeloven § 3-5, skal det opplyses om det er besluttet eller satt i verk tiltak for å sikre selskapets drift, eventuelt å oppløse selskapet.*
4. *Dersom det er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet, skal det redegjøres for hvordan virkelig verdi ved avvikling er beregnet dersom dette ikke framgår i note til årsregnskapet.*

Årsberetningen skal inneholde forslag til anvendelse av overskudd eller dekning av tap dersom dette ikke framgår av årsregnskapet.

Det skal gis opplysninger om arbeidsmiljøet og en oversikt over iverksatte tiltak som har betydning for arbeidsmiljøet. Det skal opplyses særskilt om skader og ulykker. Regnskapspliktig som i regnskapsåret har sysselsatt minst 5 årsverk, skal i tillegg opplyse særskilt om sykefravær.

Det skal redegjøres for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i virksomheten. Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å forhindre forskjellsbehandling i strid med lov om likestilling mellom kjønnene.

Det skal gis opplysninger om forhold ved virksomheten, herunder dens innsatsfaktorer og produkter, som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning av det ytre miljø. Det skal opplyses hvilke miljøvirkninger de enkelte forhold ved virksomheten gir eller kan gi, samt hvilke tiltak som er eller planlegges iverksatt for å forhindre eller redusere negative miljøvirkninger.

For små foretak som utarbeider konsernregnskap, skal årsberetningen også dekke virksomheten i konsernet.

Nåværende § 3-3 blir ny § 3-3a som skal lyde:

§ 3-3a. *Årsberetningens innhold for regnskapspliktige som ikke er små foretak*

I årsberetningen skal det gis opplysninger om arten av virksomheten og hvor virksomheten drives, inkludert opplysning om eventuelle filialer.

Årsberetningen skal minst omfatte en rettvisende oversikt over utviklingen og resultatet av den regnskapspliktiges virksomhet og av dens stilling, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risikoer og usikkerhetsfaktorer den regnskapspliktige står overfor. Oversikten skal være en balansert og fyllestgjørende analyse av utviklingen og resultatet

av den regnskapspliktiges virksomhet og av dens stilling, hensyntatt virksomhetens størrelse og kompleksitet.

I den grad det er nødvendig for å forstå den regnskapspliktiges utvikling, resultat eller stilling, skal analysen nevnt i annet ledd inneholde både finansielle og, der det passer, ikke-finansielle sentrale resultatindikatorer relevante for den aktuelle virksomheten, inkludert opplysninger om miljø- og personalsaker.

I sin analyse skal årsberetningen, der det passer, inneholde henvisninger og tilleggsforklaringer til beløp oppført i årsregnskapet.

Det skal gis en redegjørelse i årsberetningen som gir grunnlag for å vurdere den regnskapspliktiges framtidige utvikling. Regnskapspliktig som i foregående årsberetning eller årsregnskap har angitt resultatmål eller gitt andre opplysninger om forventet utvikling, skal opplyse om forventningene er i samsvar med årets resultat og begrunne eventuelle avvik.

Det skal gis opplysninger om finansiell risiko som er av betydning for å bedømme foretakets eendeler, gjeld, finansiell stilling og resultat. Opplysningene skal omfatte mål og strategier som er fastsatt for styring av finansiell risiko, herunder strategien for sikring av hver hovedtype av planlagte transaksjoner der sikringsvurdering er benyttet. Det skal gjøres rede for foretakets eksponering mot markedsrisiko, kredittrisiko og likviditetsrisiko.

I årsberetningen skal det gis følgende opplysninger om forutsetningen om fortsatt drift, jf. § 4-5:

1. Dersom forutsetning om fortsatt drift legges til grunn for årsregnskapet, skal det bekreftes at forutsetningen er til stede.
2. Dersom det er tvil om den regnskapspliktige kan fortsette virksomheten, skal det redegjøres for usikkerheten.
3. *Dersom styrets handleplikt ved tap av egenkapital har inntrådt i henhold til aksjeloven eller allmennaksjeloven § 3-5, skal det opplyses om det er besluttet eller satt i verk tiltak for å sikre selskapets drift, eventuelt å oppløse selskapet.*
4. Dersom det er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket, skal det redegjøres for hvordan virkelig verdi ved avvikling er beregnet *dersom dette ikke framgår i note til årsregnskapet.*

Årsberetningen skal inneholde forslag til anvendelse av overskudd eller dekning av tap *dersom dette ikke framgår av årsregnskapet.*

Det skal gis opplysninger om arbeidsmiljøet og en oversikt over iverksatte tiltak som har betydning for arbeidsmiljøet. Det skal opplyses særskilt om skader og ulykker. *Regnskapspliktig som i regnskapsåret har sysselsatt minst 5 årsverk, skal i tillegg opplyse særskilt om sykefravær.*

Det skal redegjøres for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i virksomheten. Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å forhindre forskjellsbehandling i strid med lov om likestilling mellom kjønnene.

Det skal gis opplysninger om forhold ved virksomheten, herunder dens innsatsfaktorer og produkter, som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning av det ytre miljø. Det skal opplyses hvilke miljøvirkninger de enkelte forhold ved virksomheten gir eller kan gi, samt hvilke tiltak som er eller planlegges iverksatt for å forhindre eller redusere negative miljøvirkninger.

For regnskapspliktig som utarbeider konsernregnskap, skal årsberetningen også dekke virksomheten i konsernet.

Ny § 3-9 skal lyde:

§ 3-9. *Anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder*

EØS-avtalen vedlegg XXII punkt 10b (forordning (EF) nr. 1606/2002 om anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder med tilpasninger til EØS-avtalen) gjelder som lov med de endringer og tillegg som følger av protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

Departementet fastsetter forskrifter om gjennomføring av EØS-regler som svarer til kommisjonsforordninger fastsatt i medhold av forordning (EF) nr. 1606/2002 artikkel 3.

Regnskapspliktig som omfattes av forordning (EF) nr. 1606/2002 artikkel 4, har anledning til også å utarbeide selskapsregnskap i samsvar med de internasjonale regnskapsstandardene som er vedtatt etter annet ledd, jf. forordningen artikkel 5 bokstav a.

Regnskapspliktig som ikke omfattes av forordning (EF) nr. 1606/2002 artikkel 4, har anledning til å utarbeide konsernregnskap i samsvar med de internasjonale regnskapsstandardene som er vedtatt etter annet ledd, jf. forordningen artikkel 5 bokstav b. Slik regnskapspliktig har anledning til å utarbeide selskapsregnskap på samme måte, jf. forordningen artikkel 5 bokstav b.

Ny § 5-9a skal lyde:

§ 5-9a. *Aksjebasert betaling*

Aksjebasert betaling skal regnskapsføres til virkelig verdi på transaksjonstidspunktet.

Små foretak kan unnlate å kostnadsføre aksjebasert avlønning.

§ 7-1 nye fjerde og femte ledd skal lyde:

Hvis anvendelsen av bestemmelsene i denne lov ikke er tilstrekkelig for å gi et rettviseende bilde som

nevnt i § 3-2a første ledd, skal det gis tilleggsopplysninger.

Ethvert fravik som nevnt i § 3-2 a annet ledd skal angis. Fraviket skal begrunnes konkret og fullstendig med opplysning om betydningen fraviket har for den regnskapspliktiges og konsernets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat.

Ny § 7-11a skal lyde:

§ 7-11a. *Aksjebasert betaling*

Det skal redegjøres for bruken av aksjebasert betaling. Det skal opplyses om kostnadsført aksjebasert betaling minst spesifisert på de aktuelle postene i resultatregnskapet. Det skal opplyses hvordan kostnadene er beregnet, herunder de forutsetningene som er lagt til grunn for beregningen.

II

I lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. (kredittilsynsloven) gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd nr. 9 skal lyde:

9. revisorer og revisjonsselskaper som er godkjent etter *revisorloven*.

§ 9 første ledd nye femte og sjette punktum skal lyde:

Kredittilsynets utgifter til kontroll etter lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel § 12-1 tredje ledd og til klagenemnd etter samme lov § 12-7 tredje ledd skal utliknes på børser og autoriserte markedsplasser. Kredittilsynets utgifter til klagenemnd etter revisorloven § 9-2a tredje ledd skal utlignes på revisorer og revisjonsselskaper.

III

I lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker gjøres følgende endringer:

§ 8 annet ledd skal lyde:

Forstanderskapet sammensettes, og medlemmene velges, etter nærmere bestemmelser i vedtektene. Minst tre fjerdedeler av medlemmene skal være personer som ikke er ansatt i sparebanken. Det skal legges vekt på at de valgte medlemmer til sammen avspeiler sparebankens kundestruktur og andre interessegrupper samt samfunnsfunksjonen. I sparebank som har utstedt omsettelige grunnfondsbevis, jfr. § 2 annet ledd velges minst en femdel og ikke mer enn to

femdel av forstanderskapets medlemmer og varamedlemmer av eierne av grunnfondsbevisene etter nærmere bestemmelser i vedtektene.

§ 14 første ledd annet og tredje punktum oppheves.

Nåværende fjerde til åttende punktum blir annet til sjuende punktum. Sjette punktum skal lyde:

Samtidig med valg av styremedlemmer velges minst tre varamedlemmer, *hvorav - dersom* banken har 15 ansatte eller flere - minst ett blant de ansatte i banken.

IV

I lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond gjøres følgende endringer

§ 4-8 annet ledd nr. 2, 3 og nytt nr. 4 skal lyde:

2. 10 prosent av fondets eiendeler dersom den samlede verdi av plasseringer som nevnt i dette punktum ikke overstiger 40 prosent av fondets *eiendeler*,
3. 35 prosent av fondets eiendeler dersom de omsettelige verdipapirene eller pengemarkedsinstrumentene er utstedt eller garantert av en stat som er part i EØS-avtalen, dennes lokale offentlige myndigheter eller av internasjonale statlige organisasjoner der en eller flere av statene som er part i EØS-avtalen deltar, *eller*
4. 25 prosent av fondets eiendeler dersom verdipapirene er obligasjonslån med pantesikkerhet i utlånsportefølje utstedt av foretak hjemmehørende i en EØS-stat etter bestemmelsene i finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2 del IV.

§ 4-8 fjerde ledd første og annet punktum skal lyde:

Et verdipapirfonds plasseringer i henhold til annet ledd nr. 1 til 4, syvende ledd tredje punktum og niende ledd, kan ikke anvendes samtidig for så vidt gjelder innskudd eller finansielle instrumenter utstedt av samme selskap. Likevel tillates kumulasjon av plasseringer i henhold til annet ledd nr. 1 til 4 som samlet ikke overstiger 20 prosent av fondets eiendeler for så vidt de finansielle instrumentene er utstedt av selskaper i samme konsern som angitt i femte ledd.

V

I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven) gjøres følgende endringer:

I § 3-6 skal paragrafoverskriften lyde:

§ 3-6. *Utdeling fra selskapet mv.*

§ 3-6 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) Departementet kan i forskrift gi regler om beregning av fri og bundet egenkapital når årsregnskapet er ført i en annen valuta enn norske kroner.

VI

I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven) gjøres følgende endringer:

I § 3-6 skal paragrafoverskriften lyde:

§ 3-6. *Utdeling fra selskapet mv.*

§ 3-6 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) Departementet kan i forskrift gi regler om beregning av fri og bundet egenkapital når årsregnskapet er ført i en annen valuta enn norske kroner.

VII

I lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel gjøres følgende endringer:

§ 12-1 nytt tredje ledd skal lyde:

Kredittilsynet fører kontroll med at årsregnskap, årsberetning, delårsregnskap og annen finansiell rapportering fra norske utstedere av omsettelige verdipapirer som er eller søkes notert på børs, autorisert markeds plass eller regulert marked i en annen EØS-stat, er i samsvar med lov og forskrifter. Departementet kan fastsette forskrifter om slik kontroll og tiltak for å sikre at det blir gitt korrekt informasjon i tilfeller der den finansielle rapporteringen ikke er i samsvar med lov eller forskrifter. Departementet kan også delegere Kredittilsynets myndighet etter dette ledd eller bestemmelser fastsatt i medhold av dette ledd til børs.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 12-2 nytt åttende ledd skal lyde:

Utstedere som nevnt i § 12-1 tredje ledd samt deres tillitsvalgte, ansatte og revisor plikter å gi Kredittilsynet de opplysninger om utsteders forhold som tilsynet krever til gjennomføring av kontroll etter § 12-1 tredje ledd. Utstedere som nevnt, deres tillitsvalgte, ledende ansatte og revisor skal gi melding til Kredittilsynet om finansiell rapportering fra utstederen som de anser ikke gir et rettviseende bilde i overensstemmelse med det relevante regelverket for finansiell rapportering. Opplysnings- og meldeplikt etter dette ledd gjelder uten hinder av taushetsplikt. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler

om opplysnings- og meldeplikt etter dette ledd, og kan herunder delegere Kredittilsynets myndighet etter første punktum til børs og fastsette at opplysnings- og meldeplikt etter dette ledd skal oppfylles overfor børs.

Nåværende åttende ledd blir nytt niende ledd.

§ 12-4 nytt femte ledd skal lyde:

Kredittilsynet kan gi pålegg om å oppfylle opplysnings- og meldeplikt etter § 12-2 åttende ledd. Kredittilsynsloven § 10 annet ledd gjelder tilsvarende.

Ny § 12-7 skal lyde:

§ 12-7. *Klagenemnd*

Departementet kan i forskrift fastsette at en klagenemnd skal avgjøre klager på vedtak etter bestemmelser gitt i medhold av § 12-1 tredje ledd.

Forvaltningsloven kommer til anvendelse for klagenemndens virksomhet. Departementet kan fastsette nærmere regler om frister, innholdet av klage, tilsvarende og muntlig forhandling og om klagenemndens sammensetning og virksomhet.

Klagenemndens utgifter til klagebehandling etter første ledd dekkes av Kredittilsynet og utliknes på børs og autoriserte markeds plasser etter kredittilsynsloven § 9. Departementet fastsetter medlemmenes godtgjørelse.

Det kan kreves gebyr for behandling av klage som angitt i første ledd. Departementet kan gi nærmere regler om når gebyr skal kreves, om gebyrenes størrelse og om innkrevingen.

VIII

I lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven) skal ny § 9-2a lyde:

§ 9-2a. *Klagenemnd*

Departementet kan i forskrift fastsette at en klagenemnd skal avgjøre klager på vedtak etter §§ 9-1 og 9-2. Departementet kan i forskrift fastsette at klagenemnden skal avgjøre klager også på andre vedtak etter denne lov.

Forvaltningsloven kommer til anvendelse for klagenemndens virksomhet. Departementet kan fastsette nærmere regler om frister, innholdet av klage, tilsvarende og muntlig forhandling og om klagenemndens sammensetning og virksomhet.

Klagenemndens utgifter til klagebehandling etter første ledd dekkes av Kredittilsynet og utliknes etter kredittilsynsloven § 9 på revisorer og revisjonssel-

skaper som er godkjent etter kapittel 3. Departementet fastsetter medlemmenes godtgjørelse.

Det kan kreves gebyr for behandling av klage som angitt i første ledd. Departementet kan gi nærmere regler om når gebyr skal kreves, om gebyrenes størrelse og om innkrevingen.

IX

1. Ikrafttredelse

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelsene i loven kan settes i kraft til

ulik tid. Kongen fastsetter virkningstidspunkt for bestemmelsene i loven del I.

2. Overgangsbestemmelser

For selskaper som nevnt i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 om anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder artikkel 9, får kravene i forordningen artikkel 4 anvendelse først for regnskapsår som starter i januar 2007. Slike selskaper kan unnlate å benytte denne overgangsbestemmelsen.

Kongen kan fastsette andre overgangsbestemmelser.

Oslo, i finanskomiteen, den 16. november 2004

Siv Jensen

leder

Torbjørn Hansen

ordfører

Vedlegg

Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til finanskomiteen, datert 8. november 2004

Korrigeringslovforslag i Ot.prp. nr. 89 (2003-2004)

Finansdepartementet fremmet 25. juni 2004 Ot.prp. nr. 89 (2003-2004) om lov om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) og enkelte andre lover (gjennomføring av EØS-regler om anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder m.m.).

Departementet ønsker å gjøre Stortinget oppmerksom på at lovforslaget del VII (verdipapirhandelloven) § 12-1 nytt tredje ledd første punktum ved en feil ikke har blitt utformet i samsvar med forutsetningen i proposisjonen pkt. 4.5 (s. 38) om at den fore-

slåtte kontrollordningen for børsnoterte foretaks finansielle rapportering "skal også omfatte utstedere av finansielle instrumenter som er søkt opptatt til notering".

Dette kan rettes ved følgende endring i lovforslaget del VII (verdipapirhandelloven) § 12-1 nytt tredje ledd første punktum (endringen er satt i kursiv):

"Kredittilsynet fører kontroll med at årsregnskap, årsberetning, delårsregnskap og annen finansiell rapportering fra norske utstedere av omsettelige verdipapirer *som er eller søkes* notert på børs, autorisert markedsplass eller regulert marked i en annen EØS-stat, er i samsvar med lov og forskrifter."